

Vuosikertomus vuodelta 1997

3	<i>Rautakirja-konserni lyhyesti</i>
4	<i>Toimitusjohtajan katsaus</i>
5	<i>Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut</i>
6	<i>Hallituksen toimintakertomus</i>
9	<i>Konsernin tuloslaskelma</i>
10	<i>Konsernin tase</i>
12	<i>Konsernin rahoituslaskelma</i>
13	<i>Emoyhtiön tuloslaskelma</i>
14	<i>Emoyhtiön tase</i>
16	<i>Emoyhtiön rahoituslaskelma</i>
17	<i>Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet</i>
18	<i>Tilinpäätöksen liitetiedot</i>
26	<i>Osakkeet ja osakkeenomistajat</i>
27	<i>Osakekohtaiset tunnusluvut</i>
29	<i>Hallituksen esitys voittovarojen käytöstä</i>
	<i>Tilintarkastuskertomus</i>
30	<i>Yhtymän hallinto</i>
31	<i>Yhtymän organisaatio 1.5.1998</i>
32	<i>Tietoja tulosityksiköistä</i>
	<i>R-kioskit</i>
	<i>Lehti-Maja Eesti AS</i>
	<i>Lehtipiste</i>
	<i>Suomalainen Kirjakauppa Oy</i>
	<i>Tukkutiimi Oy</i>
	<i>Tukkutiimi AB</i>
	<i>EuroStrada Oy</i>
	<i>Finnkino Oy</i>
	<i>Kiinteistöyksikkö</i>
38	<i>Osoitetietoja</i>



Rautakirja-konserni lyhyesti

	1997	1996	Muutos, %
Veroton myynti, Mmk	5.645,1	5.332,4	5,9
Liikevaihto, Mmk	3.407,7	3.237,2	5,3
Käyttökate, Mmk	286,6	267,3	7,2
Tulos ennen satunnaiseriä, Mmk	220,9	214,8	2,8
Tulos / osake, mk	24,23	23,76	2,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	20,3	20,4	
Omavaraisuusaste, %	59,5	55,3	
Henkilöstö keskimäärin	5.038	4.760	5,8
Bruttoinvestoinnit, Mmk	138,6	72,8	90,3



Yhtiökokous

Rautakirja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään maanantaina 27.4.1998 klo 15 yhtiön pääkonttorissa osoitteessa Koivuvaarankuja 2, Vantaa.

Yhtiökokoukseen on ilmoitauduttava viimeistään 23.4.1998 mennessä, puh. 09 - 852 8404, Helena Apo.

Taloudellinen informaatio

Tämän vuosikertomuksen lisäksi Rautakirja julkaisee vuonna 1998 kaksi osavuosikatsausta.

Osavuosikatsaus vuoden neljältä ensimmäiseltä kuukaudelta julkaistaan 11.6.1998 ja vastaavat tiedot kahdeksalta kuukaudelta 15.10.1998.

Osavuosikatsauksia sekä tätä toimintakertomusta voi tilata osoitteesta: Rautakirja Oyj /tiedotus, PL 1, 01641 Vantaa tai numerosta 09 - 852 81/tiedotus.

Toimitusjohtajan katsaus



4



Suomessa vuoden 1997 myynnin volyymi vähittäiskaupassa kasvoi 3,7 % ja arvo vastaavasti 4,3 %.

Rautakirjan liiketoimintoja lähellä olevien alojen kasvu jäi keskimääräisiä prosentteja heikommaksi. Päivittäistavarakaupassa ei ollut kasvua juuri lainkaan. Kioskikauppa jäi miinukselle. Siksi yhtymän yli 5 %:n liikevaihdon kasvuun voidaan olla erittäin tyytyväisiä.

Rautakirja on keskittänyt toimintojaan koko 90-luvun. Strategisena tavoitteena on ollut hyvä kannattavuus ja vahva markkina-asema. Viime vuoden tulos vastasi pitkän aikavälin tavoitteita. Se ylitti sekä budjetoidun että edellisen vuoden kannattavuuden.

Strategian mukaisesti perusliiketoimintojen markkinaosuudet vahvistuivat.

Viime vuonna koettiin monia ilon aiheita. Tärkeintä oli luonnollisesti se, että Finnkinon kannattavuus nousi

plussalle. Finnkinon hankintainvestointia laskettaessa olivat tulosodotukset kolmantena vuotena haastavat. Nyt voidaan todeta, että tavoitteet on ylitetty.

Tulevan kasvun turvaamiseksi oli kuuden Akateemisen Kirjakaupan myymälän osto tärkeätä. Näin Suomalainen Kirjakauppa -ketju pääsi tavoitteeseen: olla valtakunnallinen, keskitetysti johdettu kirjakaupaketju. Tulos ylitti odotukset.

Niin ikään tulevan kasvun turvaamiseksi pidän Pizza Hut -liiketoimintojen hankkimista merkittävänä. Meillä on vahva kansainvälinen ketju, joka pystyy myös kouluttamaan avainhenkilöitämme eri puolilla maailmaa.

Tätä katsausta kirjoittaessani on päästy sopimukseen Kentucky Fried Chicken -ravintolaketjun aloittamisesta Suomessa Rautakirjan toimesta vielä kuluvan vuoden aikana. Kentucky Fried Chicken ja Pizza Hut ovat saman firman Tricon Restaurants Internationalin omistamia.

Rautakirja on palveluyritys, joka on jatkanut keskittymistä valikoiduille liiketoiminta-alueille. Näitä ovat: irtonumeroiden tukku- ja vähittäiskauppa sekä erikoisvähittäiskauppa, joka tarjoaa kuluttajalle viihdettä, jännitystä ja mielihyvää. Vähittäiskaupaketjujen erityispiirteitä ovat valtakunnallisuus, ketjutettu toimintamalli, keskitetty ketjun ohjaus, korkea markkinaosuus ja korkea myyntikate.

Emoyhtiön, Rautakirja Oyj:n perusliiketoimintoja ovat R-kioskit ja lehtien irtonumeroiden tukkujakeluun keskittyvä Lehtipiste. Kummankin toimialan kasvu oli parempaa kuin päivittäistavara-alan yleiskehitys. Myös kannattavuus kummassakin yksikössä oli hyvä.

Erikoiskaupparyhmään on viime vuosina keskitetty sekä aineellisia että henkisiä voimavaroja. Tämä näkyi toimialan vahvana kasvuna ja kannattavuuden reippaana kohenemisena.

Rautakirja-yhtymän tulos on koko 90-luvun kehittynyt hyvin. Tuloksen ainesosina ovat olleet hyvä ja työhönsä motivoitunut henkilöstö, toimintakustannusten tiukka kurissa pitäminen sekä suoritepalkkaus. Myös varmuus työpaikan säilymisestä on vapauttanut resursseja. Toiminnassa on pystytty keskittymään strategian mukaisesti painopistealueille. Työnteko on ollut mielekäästä, koska toiminnassa on voitu katsoa pitkälle tulevaisuuteen.

Viime vuosi oli laman jälkeen neljäs peräkkäinen kasvuvuosi. Rautakirjassa nähtiin tärkeänä varmistaa, että heikotkin myyntisignaalit osataan käyttää hyväksi samalla kun kustannukset pidetään edelleen kurissa. Tulevien toimintaedellytysten turvaamiseksi investoitiin voimakkaasti järjestelmäkehitykseen, joka on tuottamassa pitkällä tähtäimellä rationalisointihyötyä.

Rautakirjassa on aina panostettu henkilökunnan koulutukseen ja kehitystyöhön. Tämän lisäksi on koko 90-luvun investoitu keskitetyn myymäläkonseptin kehittämiseen. Sillä uskomme turvavamme parhaiten myös tulevaisuudessa liiketoiminnan kasvun ja kannattavuuden kehityksen.

Kiitän koko Rautakirja-yhtymän henkilöstöä sekä yhteistyökumppaneitamme siitä, että taas kerran voi yhtiökövien yhteistalkoiden jälkeen kirjata kaikkien aikojen parhaan operatiivisen tuloksen.

Raimo Hertto

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

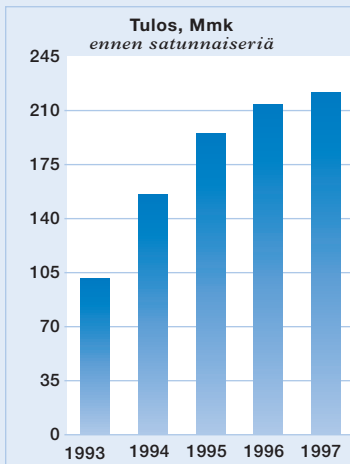
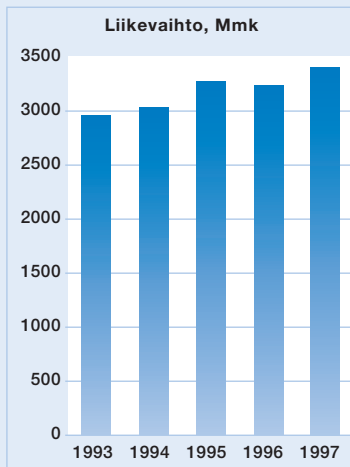
	1997	1996	1995	1994	1993
Liikevaihto, Mmk	3.407,7	3.237,2	3.281,4	3.057,1	2.923,8
Liikevaihdon muutos, %	5,3	-1,4	7,3	4,6	0,0
Käyttökate, Mmk	286,6	267,3	256,3	218,1	166,2
Käyttökate, % liikevaihdosta	8,4	8,3	7,8	7,1	5,7
Liikevoitto, Mmk	211,0	197,6	184,9	153,1	87,7
Liikevoitto, % liikevaihdosta	6,2	6,1	5,6	5,0	3,0
Voitto ennen satunnaiseriä ja veroja, Mmk	220,9	214,8	195,3	156,0	101,3
Voitto ennen satunnaiseriä ja veroja, % liikevaihdosta	6,5	6,6	6,0	5,1	3,5
Voitto ennen veroja, Mmk	213,1	234,0	195,3	156,1	104,2
Voitto ennen veroja, % liikevaihdosta	6,3	7,2	6,0	5,1	3,6
Taseen loppusumma, Mmk	1.719,2	1.712,9	1.842,9	1.850,8	1.764,7
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaik. sijoitukset	913,4	860,8	871,6	863,1	773,7
Vaihto-omaisuus	298,5	267,3	285,0	266,4	282,9
Rahoitusomaisuus	507,4	584,8	686,3	721,4	708,1
Oma pääoma	1.016,9	942,8	839,8	760,3	686,8
Vähemmistöosuus	1,5	1,5	1,7	1,4	0,7
Pitkäaikainen vieras pääoma	99,7	200,4	281,3	389,1	452,9
Lyhytaikainen vieras pääoma	601,1	568,1	720,2	700,0	624,2
Korollinen vieras pääoma	82,1	184,5	263,6	372,8	399,1
Koroton vieras pääoma	618,7	584,0	737,8	716,3	678,0
Oman pääoman tuotto-% *)	16,0	17,2	16,4	15,3	10,0
Sijoitetun pääoman tuotto-% *)	20,3	20,4	19,3	16,2	12,9
Omavaraisuusaste, % *)	59,5	55,3	45,7	41,2	39,0
Velkaantumisaste, %	-22,3	-19,4	-19,2	-9,7	-8,5
Current ratio	1,3	1,5	1,3	1,4	1,6
Bruttoinvestoinnit, Mmk	138,6	72,8	81,7	178,2	39,9
Bruttoinvestoinnit, % liikevaihdosta	4,1	2,3	2,5	5,8	1,4
Henkilöstö keskimäärin	5.038	4.760	4.680	4.201	4.400
Henkilömäärä muutettuna kokoaikaisiksi työtuntien mukaan	3.634	3.439	3.397	3.100	3.247

*) Lykätty verovelka on erotettu.

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Oman pääoman tuotto-%	= 100 x	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{verot}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset (keskiarvo)}}$
Sijoitetun pääoman tuotto-%	= 100 x	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskiarvo)}}$
Omavaraisuusaste, %	= 100 x	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Velkaantumisaste, %	= 100 x	$\frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahoitusomaisuusarvopaperit} - \text{lyhytaikaiset muut sijoitukset} - \text{rahat ja pankkisaamiset}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset}}$
Current ratio	=	$\frac{\text{Rahoitusomaisuus} + \text{vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$

Hallituksen toimintakertomus



Rautakirja-yhtymän toiminta jakaantuu kahteen strategiseen painopistealueeseen, lehtien irtonumeroiden tukku- ja vähittäiskauppaan sekä ketjutettuun erikoisliiketoimintaan.

Toimintaympäristö

Vuonna 1997 kaupan alan kehitys oli hyvää, joskin hieman epätasaista sekä vähittäis- että tukkukaupassa. Kun Tilastokeskuksen tietojen mukaan koko vähittäiskaupan myynnin arvo kasvoi 4,3 %, niin päivittäistavarakaupan arvo kasvoi vain runsaat puolet tästä erikoisvähittäiskaupan ja kioskikaupan myynnin jopa laskiessa edellisestä vuodesta. Kirjojen ja toimistotarvikkeiden vähittäiskauppa kehittyi 3,6 %.

Tukkukaupan myynnin arvo kasvoi 7,9 % vaihdellen autokaupan 12,4 %:n kasvusta vaatetukkukaupan 3,2 %:n kasvuun. Rautakirja-yhtymän toimialoista Suomen Kustannusyhdistyksen mukaan yleisen kirjallisuuden myynti kustantajilta jälleenmyyjille kasvoi 0,6 % ja oppikirjamyynni 2,9 %. Lehtitukkukaupan kokonaismarkkinat vähittäismyyn-tihinnoin mitattuna kasvoivat 3,6 %.

Muutoksia yhtiö-rakenteessa

Helmikuun alussa EuroStrada Oy osti Sentra Oy:ltä 10 Pizza Hut -ravintolaa sekä aloitti yhteistyön amerikkalaisen PepsiCo Restaurants Internationalin (nykyisin Tricon) kanssa Pizza Hut -toiminnan laajentamisesta Suomessa.

Kioskien määrä Eestissä yli kymmenkertaistui vuoden aikana. Kaikkiaan vuoden aikana ostettiin 95 kioskia useamman yritysston yhteydessä.

Toukokuussa Suomalainen Kirjakauppa Oy osti Kemijärven Kirjakaup-

pa Oy:n koko osakekannan. Lokakuussa tehdyllä kaupalla Suomalainen Kirjakauppa Oy osti Oy Stockmann Ab:lta kuusi Akateemisen Kirjakaupan myymälää, jotka siirtyivät Suomalaisen Kirjakaupan omistukseen tammikuun 1998 alusta.

Vuonna 1996 käynnistyneet fuusioitoimenpiteet Kauppa Hallenberg Oy:n fuusioimiseksi Rautakirja Oy:hyn saatiin päätökseen 31.7.1997.

Myynti ja liikevaihto

Rautakirja-yhtymän veroton kokonaismyynni oli 5,6 Mrd.mmk kasvaen edellisestä vuodesta 5,9 %.

Konsernin liikevaihto, johon sisältyy välitystuotteiden osalta vain palkkion osuus, oli 3.407,7 Mmk. Kasvua edelliseen vuoteen oli 5,3 %. Vuonna 1996 liikevaihtoon sisältyi alkuvuonna myydyin Merkur Pikatukun liikevaihtoa 38,7 Mmk ja viime vuoden liikevaihtoon puolestaan helmikuussa konserniin siirtyneen Pizza Hut -ravintolatoiminnan liikevaihtoa 42,5 Mmk, joten liikevaihdon kasvu on vertailukelpoinen.

R-kioski-kaupan liikevaihto Suomessa oli 1.575,4 Mmk kasvaen 4,8 % edellisestä vuodesta. Uudistunut kioski-konsepti ja uudet tuotteet vauhdittivat R-kioskien myynnin ja markkinaosuuden kasvu. R-kioskien merkitys täydennysostopaikkana korostui lähikauppojen määrän edelleen supistuessa. Päivittäistavarakauppojen osittainen sunnuntai- aukiolon vapautuminen vaikutti positiivisesti myös R-kioskien myyntiin, sillä asiakasmäärät ja myynti kasvoivat erityisesti aikoina, jolloin kaupat noudattivat vapautunutta aukioloaikamahdollisuutta. Sekä tuote- että välitysmyynti kehittyivät positiivisesti. R-kioskien kokonais-

Myynti ja liikevaihto tulosyksiköittäin

	1997 Mmk	1996 Mmk	Muutos %
Kioskikauppa	1.597,4	1.511,8	5,7
Erikoiskauppa			
Suomalainen Kirjakauppa	504,0	451,4	11,7
Finnkino	226,0	239,7	-5,7
EuroStrada	181,6	123,9	46,6
Tukkutiimi	310,0	315,5	-1,7
Sisäinen myynti	-3,3	-4,3	-23,4
Erikoiskauppa yhteensä	1.218,4	1.126,2	8,2
Lehtitukkukauppa	774,4	753,5	2,8
Muu toiminta	-	38,7	-
Sisäinen myynti	-182,4	-192,8	-5,4
Konsernin liikevaihto	3.407,7	3.237,2	5,3
Välitysmyynti	2.237,4	2.095,2	6,8
Veroton myynti yhteensä	5.645,1	5.332,4	5,9

Liikevoitto tulosyksiköittäin*)

	1997 Mmk	1996 Mmk	Muutos %
Kioskikauppa	66,6	67,6	-1,4
Erikoiskauppa			
Suomalainen Kirjakauppa	24,7	21,4	15,4
Finnkino	7,1	-13,4	-
EuroStrada	4,0	4,9	-19,1
Tukkutiimi	37,2	38,9	-4,4
Erikoiskauppa yhteensä	72,9	51,8	40,7
Lehtitukkukauppa	48,2	55,1	-12,7
Muu toiminta	-	-0,1	-
Kiinteistöt	23,4	23,1	1,0
Yhtiö yhteensä	211,0	197,6	6,8

*) Erillisyyhtiöiden liikevoitossa on huomioitu osuudet konsernin yhteisistä kuluista, jolloin liikevoitot poikkeavat yhtiöiden virallisista tilinpäätöksistä.

määrä laski vuoden aikana 13:lla ja oli vuoden lopussa 736, joista omassa hoidossa oli 479 kioskia ja kauppiasvetoina 257.

Eestissä vuosi oli vahvan kasvun aikaa. Kioskien määrä kymmenkertautui vuoden aikana 108:aan useiden yrityshankintojen myötä. R-kiosk-ketjusta tuli johtava ja ainoa valtakunnallinen kioskiketju Eestissä. Voimakkaasti kasvaneen ketjun tavarahuollon turvaamiseksi avattiin Tallinnassa syyskuussa oma keskusvarasto. Lehtitoimitukset R-kioskeille ja Lehti-Maja Eesti AS:n ulkopuolisille asiakkaille hoidettiin yhtiön omasta lähettämöstä. Eestin toimintojen liikevaihto oli 22,0 Mmk (58,7 milj. EEK) lähes kolminkertaistuen edellisestä vuodesta.

Rautakirjan lehtitukkukauppaa harjoittavan Lehtipisteen liikevaihto oli 774,4 Mmk ja 2,8 % vertailukautta parempi. Sanomalehtien myynti kasvoi edellisestä vuodesta 3,5 % ja aikakauslehtimyynti 2,1 %. Positiivisinta kehitys oli kotimaisissa iltapäivälehdissä sekä erikoislehdissä. Ulkomaisissa lehdissä sekä sanoma- että aikakauslehdet kasvattivat myyntiään. Kaikkiaan lehtien irtonumeroita myytiin 129,5 miljoonaa kappaletta, mikä kuluttajahinnoin oli 1.179,9 Mmk.

Kertomusvuonna erikoiskaupan toimialaryhmän muodostivat Suomalainen Kirjakauppa, TukkuTiimi Suomessa ja Ruotsissa, Finnkino sekä EuroStrada.

Suomalaisen Kirjakaupan liikevaihto kasvoi 11,7 % ja oli 504,0 Mmk. Kasvu oli selvästi alan yleistä kehitystä suurempaa. Nousua kirjattiin kaikissa tuoteryhmissä, mutta erityisen hyvin kehittyi cd-rom-tuotteiden myynti, joka yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta. Tammikuussa Suomalainen Kirjakauppa avasi oman multimediaman erikoistuneen myymälän Dosen Helsingissä. Vuoden 1997 lopussa Suomalaisella Kirjakaupalla oli 50 myymälää.

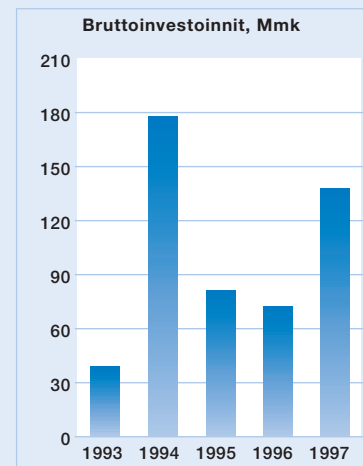
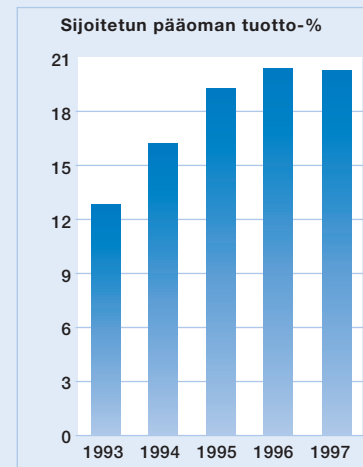
TukkuTiimi Oy:n liikevaihto laski

2,7 % ja oli 282,5 Mmk. Lasku johtui strategian mukaisesta tuotevalikoiman määrätietoisesta palauttamisesta 90-luvun alun perinteiseen lahja- ja paperitavaravalikoimaan. Kannattavuus säilyi kuitenkin edellisen vuoden tasolla. TukkuTiimille valmistui vuoden aikana koko logistisen ketjun kattava tietojärjestelmä, jonka hyödyntäminen täysimääräisesti ajoittuu alkaneelle vuodelle. Vuoden lopussa TukkuTiimillä oli 138 Tiimari-myymlää, joista omassa hoidossa oli 64 ja yhteistyökauppiaille 74.

Ruotsissa TukkuTiimi AB:ssa jatkettiin ketjumaisen toimintamallin kehittämistä sekä myymäläketjun laajentamista kolmella uudella yksiköllä. Vuoden lopussa Ruotsissa toimi 17 Tiimaria, kaikki yhtiön omassa hoidossa. TukkuTiimi AB:n liikevaihto oli 43,4 Mmk (63,9 milj. SEK), jossa kehitystä edellisestä vuodesta oli 14,4 %.

Finnkino Oy keskitti toimintavuoden aikana liiketoimintansa painopistettä elokuvien esitystoimintaan edellisenä vuonna laaditun strategia-suunnitelman mukaisesti päämiesten ryhtyessä huolehtimaan yhä enenevässä määrin elokuvien levitystoiminnasta omien tytäryritystensä kautta. Tästä johtuen Finnkino Oy:n ja sen tytäryhtiöiden liikevaihto laski 5,7 % ja oli 226,0 Mmk. Samalla Finnkinossa käynnistettiin suunnitelmat monisaliteattereiden rakentamisesta Helsinkiin, Tampereelle ja Poriin. Helsingin kaupungin kanssa allekirjoitettiin kesällä sopimus Tennispalatsin muuttamisesta elokuva- ja viihdekeskukseksi. Marraskuussa 1998 valmistuvaan Tennispalatsiin tulee yhteensä 14 elokuvasalia.

EuroStradan liiketoiminta jakaantuu kahteen sektoriin EuroStrada-taukopaikkoihin ja Pizza Hut -ravintoloihin. EuroStradan liikevaihto kasvoi 46,6 % ja oli 181,6 Mmk. Suurin osa kasvusta tulee uudesta liiketoiminnasta, mutta myös perinteisten taukopaikkojen liikevaihto kasvoi 12,3 %.

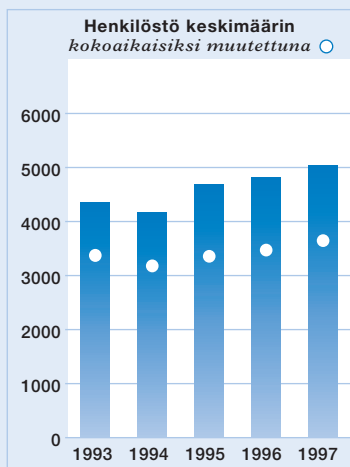


Bruttoinvestoinnit tulosyksiköittäin (Mmk)

	1997	1996
Kioskikauppa	58,8	41,8
Erikoiskauppa		
Suomalainen Kirjakauppa	9,6	8,4
Finnkino	11,2	3,8
EuroStrada	29,6	1,4
TukkuTiimi	3,9	9,4
Erikoiskauppa yhteensä	54,3	23,0
Lehtitukkukauppa	5,9	3,5
Muu toiminta	-	0,1
Kiinteistöt	15,4	1,2
Hallintopalvelut	4,3	3,3
Yhtymä yhteensä	138,6	72,8

Henkilöstö keskimäärin tulosyksiköittäin

	1997	1996
Kioskikauppa	2.726	2.641
Erikoiskauppa		
Suomalainen Kirjakauppa	543	494
Finnkino	431	523
EuroStrada	475	254
TukkuTiimi	576	545
Erikoiskauppa yhteensä	2.025	1.816
Lehtitukkukauppa	206	204
Muu toiminta	-	14
Kiinteistöt	7	9
Hallintopalvelut	74	76
Yhtymä yhteensä	5.038	4.760



Tulos

Konsernin liikevaihdon kasvettua 5,3 % myyntikate kasvoi tätäkin enemmän eli 7,0 % ja kannattavuus parani entisestään. Henkilöstökustannukset nousivat samassa suhteessa kuin liikevaihtokin. Muut toimintakustannukset puolestaan kasvoivat hieman liikevaihdon kasvua enemmän. Käyttökate parani 7,2 % ja oli 286,6 Mmk. Tämä oli 8,4 % liikevaihdosta. Käyttökateen parantuminen johtui ennen kaikkea Finnkinon oleellisesta tulosparannuksesta. Lisäksi tulostaan paransivat kioskikauppa Suomessa sekä Suomalainen Kirjakauppa.

Korkotason lasku ja likvidien varojen vähentyminen pienensivät konsernin korkotuottoja edellisestä vuodesta. Nettokorot olivat edelleen 9,9 Mmk positiiviset.

Yhtymän tulos oli hyvä. Tulos ennen satunnaiseriä ja veroja oli 220,9 Mmk, mikä oli 2,8 % edellistä vuotta parempi. Vuonna 1996 satunnaisiin eriin kirjattiin sekä Merkur Pikatukun liiketoiminnan että Tukon osakkeiden myynnistä saadut myyntivoitot 19,2 Mmk. Kertomusvuonna Finnkinon luovuttua elokuvien levitystoiminnasta on satunnaisena kertapoistona kirjattu ko. toimintaa vastaava osuus yhtiön liikearvosta eli 7,7 Mmk. Tulos ennen veroja oli 213,1 Mmk ja 8,9 % edellistä vuotta pienempi. Tulos verojen jälkeen oli 151,9 Mmk.

Tulos osaketta kohti kasvoi 23,76

markasta 24,23 markkaan. Sijoitetun pääoman tuotto oli 20,3 % sen oltua 20,4 % edellisellä vuonna. Osakekohtainen oma pääoma kasvoi 145,50 markasta 156,92 markkaan.

Investoinnit

Konsernin bruttoinvestoinnit nousivat 138,6 Mmk:aan niiden oltua edellisellä vuonna 72,8 Mmk. Investoinnit olivat pääasiassa myymälähuoneistojen peruskorjauksia, uusien liiketilöiden hankintoja, myymälöiden kalusto- ja laiteinvestointeja, järjestelmäinvestointeja sekä yrityshankintoja.

Rahoitus

Konsernin rahoitusasema oli edelleen hyvä. Korollinen vieras pääomaa väheni vuoden aikana 102,4 Mmk ja vuoden lopussa sitä oli 82,1 Mmk. Omavaraisuusaste parani 55,3 %:sta 59,5 %:iin. Konsernin likvidit rahavarat vuoden lopussa olivat 308,8 Mmk. Velkaantumisaste (gearing) oli negatiivinen -22,3 % sen oltua vuotta aiemmin -19,4 %.

Yhtiökokous

Rautakirja Oy:n 29.4.1997 kokoontunut varsinainen yhtiökokous päätti muuttaa hallituksen esityksen mukaisesti Rautakirja Oy:n julkiseksi osakeyhtiöksi 1.9.1997 alkaen. Tämän päätöksen mukaisesti uuden osakeyhtiölain tultua voimaan 1.9.1997 Rautakirjan virallinen nimi muuttui Rautakirja Oyj:ksi.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen esityksen mukaisesti osingoksi vuodelta 1996 sekä A- että B-osakkeille 12 markkaa osakkeelta.

Osakepääoma

Rautakirja Oyj:n osakepääoma vuoden 1997 lopussa oli 129,6 Mmk jakautuen 6,48 miljoonaan kappaleeseen 20 markan nimellisarvoisia osakkeita. Osakepääomassa ei tilikauden aikana tapahtunut muutoksia.

Hallituksella ei ollut voimassa olevia osakeanti- tai vaihtovelkakirja- ja optiolainojen liikkeeseenlaskuvaltuuksia tilikauden lopussa.

Henkilöstö

Yhtymän henkilöstömäärä vuoden lopussa oli 5.308, mikä oli 660 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Ulkomaisen henkilöstön osuus oli 473 eli 269 henkilöä vertailukautta enemmän. Tehtyjen työtuntien määrä kasvoi 5,7 %. Vuoden keskimääräinen henkilöstömäärä kasvoi 278 henkilöllä ja oli 5.038 henkilöä. Kokoaikaisiksi muutettuna keskimääräinen henkilöstömäärä oli 3.634 eli 195 enemmän kuin edellisellä vuonna. Henkilöstömäärien lisäykset johtuivat

Pizza Hut -ketjun hankinnasta ja ulkomaantoimintojen laajentumisesta erityisesti Eestissä.

Emoyhtiön keskimääräinen henkilöstömäärä oli 2.807, missä oli vähennystä edellisestä vuodesta 69. Emoyhtiön keskimääräisen henkilöstömäärän väheneminen johtui tilapäistyövoiman tarpeen alenemisesta R-kioskeissa sairauspoissaolojen laskiessa tuntuvasti.

Rautakirja Oyj:n toimitusjohtajaksi nimitettiin 1.5.1998 alkaen varatoimitusjohtaja, ekonomi, oik.kand. Hannu Syrjänen toimitusjohtaja, ekonomi Raimo Hertton siirtyessä eläkkeelle 30.4.1998.

Johdon, keski johdon ja suoritushenkilöstön tulospalkkausjärjestelmien käyttöä jatkettiin toimintavuoden ajan ja kuluvana vuonna niiden soveltamisalaa laajennetaan ulottumaan koko vakinaiseen henkilöstöön. Tulospalkkioiden määrä lakisääteisine sivukuluineen oli 14,2 Mmk.

Rautakirjan pääkonttorin henkilökunnan piirissä tehtiin sisäinen yrityskehittämiskäytännön, jonka tuloksia alettiin hyödyntää jo kertomusvuonna. Työilmapiiriä päätettiin seurata säännöllisin väliajoin tutkimuksen osoittaman myönteisen työilmapiirin edelleen kehittämiseksi.

Yhtymässä panostettiin edelleen voimakkaasti henkilökunnan koulutukseen kaikissa yksiköissä. Pääpaino oli myyntihenkilökunnan asiakaspalvelu-, järjestelmä- ja tiimikoulutuksessa.

Näkymät vuodelle 1998

Suomessa kuluttajien luottamus omaan talouteensa ja sen positiiviseen kehitykseen on pysynyt korkeana. Reaalitulojen arvioidaan kasvavan kolme prosenttia kuluvana vuotena ja yksityisen kulutuksen hieman tätäkin runsaammin.

Rautakirja-konsernin liikevaihdon ennakoitaan kasvavan viisi prosenttia lähes 3,6 miljardiin markkaan. Yhtymän investoinnit kasvavat 180 Mmk:aan. Ne painottuvat normaalien myymälöiden kehitysinvestointien lisäksi Finnkinon teatteri-investointeihin ja ennen kaikkea tietotekniikan laite- ja järjestelmäinvestointeihin eri yksiköissä. Hyödyt investoinneista kohdistuvat vasta tuleville vuosille, joten kasvavien vastavarojen seurauksena konsernin operatiivisen tuloksen ennakoitaan jäävän kuluvana vuonna hieman viimevuotista alhaisemmaksi.

Konsernin tuloslaskelma

<i>Tuloslaskelma 1.1.-31.12. (Mmk)</i>	1997	%	1996	%
Liikevaihto 1)	3.407,7	100,0	3.237,2	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot 2)	56,7	1,7	55,0	1,7
Kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	2.369,7	69,5	2.221,7	68,6
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+) 3)	-29,4	-0,9	18,2	0,6
Henkilöstökulut 4) 5)	519,9	15,3	493,5	15,2
Vuokrat	133,5	3,9	127,1	3,9
Muut kulut	184,1	5,4	164,4	5,1
Kulut yhteensä	3.177,8	93,3	3.024,9	93,4
Käyttökate	286,6	8,4	267,3	8,3
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista 6)	66,7	2,0	60,8	1,9
Konserniliikearvon poisto 6)	8,9	0,3	8,9	0,3
Poistot yhteensä	75,6	2,2	69,7	2,2
Liikevoitto	211,0	6,2	197,6	6,1
Rahoitustuotot ja -kulut: 7)				
Osinkotuotot	1,5		0,8	
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	0,1		0,1	
Muut rahoitustuotot	13,9	0,4	28,9	0,9
Korkokulut	-5,5	-0,2	-12,0	-0,4
Muut rahoituskulut	-0,2		-0,5	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	9,9	0,3	17,2	0,5
Voitto ennen satunnaiseriä ja veroja	220,9	6,5	214,8	6,6
Satunnaiset tuotot ja kulut: 8)				
Satunnaiset tuotot	-		19,2	0,6
Satunnaiset kulut	-7,7	-0,2	-	
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	-7,7	-0,2	19,2	0,6
Voitto ennen veroja	213,1	6,3	234,0	7,2
Välittömät verot: 10)				
Tilikaudelta	-73,0	-2,1	-74,6	-2,3
Aikaisemmilta tilikausilta	0,1		0,5	
Laskennallisen verovelan muutos	11,6	0,3	7,8	0,2
Välittömät verot yhteensä	-61,3	-1,8	-66,2	-2,0
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	151,9	4,5	167,8	5,2
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta				
Tilikauden voitto	151,9	4,5	167,8	5,2



Konsernin tase

Tase 31.12. (Mmk)

	1997	%	1996	%
VASTAAVAA				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet 11)				
Aineettomat oikeudet	21,7		12,4	
Liikearvo	28,0		13,6	
Konserniliikearvo	41,2		56,4	
Muut pitkävaikutteiset menot	49,1		41,4	
Ennakkomaksut	0,8		–	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	140,8	8,2	123,8	7,2
Aineelliset hyödykkeet 11)				
Maa- ja vesialueet	37,5		30,8	
Rakennukset ja rakennelmat	164,5		167,6	
Koneet ja kalusto	138,2		118,9	
Muut aineelliset hyödykkeet	1,7		1,4	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,1		0,2	
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	342,0	19,9	318,8	18,6
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Osakkuusyrittösoyakkeet ja -osuudet 14)	88,7		88,6	
Muut osakkeet ja osuudet 15)	339,0		327,1	
Lainasaamiset	1,3		1,5	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1,6		1,1	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	430,6	25,0	418,2	24,4
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	913,4	53,1	860,8	50,3
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet / tavarat 3)	298,5		267,3	
Vaihto-omaisuus yhteensä	298,5	17,4	267,3	15,6
Saamiset 17)				
Myyntisaamiset	128,0		122,9	
Lainasaamiset	1,5		2,5	
Siirtosaamiset	47,3		46,0	
Muut saamiset	21,7		45,3	
Saamiset yhteensä	198,5	11,5	216,7	12,7
Rahoitusomaisuusarvopaperit 17)				
Osakkeet ja osuudet	13,5		11,3	
Muut arvopaperit	56,4		58,8	
Rahoitusomaisuusarvopaperit yhteensä	69,9	4,1	70,2	4,1
Lyhytaikaiset muut sijoitukset	172,1	10,0	221,3	12,9
Rahat ja pankkisaamiset	66,9	3,9	76,7	4,5
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä	805,8	46,9	852,1	49,7
	1.719,2	100,0	1.712,9	100,0

Konsernin tase

<i>Tase 31.12. (Mmk)</i>	1997	%	1996	%
VASTATTAVAA				
Oma pääoma 18)				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	129,6		129,6	
Vararahasto	2,0		2,0	
Arvonkorotusrahasto	2,5		2,5	
Sidottu oma pääoma yhteensä	134,1	7,8	134,1	7,8
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahasto	42,9		42,9	
Edellisten tilikausien voitto	688,0		598,0	
Tilikauden voitto	151,9		167,8	
Vapaa oma pääoma yhteensä	882,8	51,3	808,7	47,2
Oma pääoma yhteensä	1.016,9	59,1	942,8	55,0
Vähemmistöosuus	1,5	0,1	1,5	0,1
Vieras pääoma 20)				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	5,7		8,2	
Eläkelainat	28,5		115,1	
Laskennallinen verovelka	65,5		77,1	
Pitkäaikainen yhteensä	99,7	5,8	200,4	11,7
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	9,2		0,1	
Eläkelainat	37,6		59,7	
Saadut ennakot	8,6		3,9	
Ostovelat	286,6		254,2	
Siirtovelat	258,1		248,8	
Muut lyhytaikaiset velat	1,1		1,4	
Lyhytaikainen yhteensä	601,1	35,0	568,1	33,2
Vieras pääoma yhteensä	700,8	40,8	768,5	44,9
	1.719,2	100,0	1.712,9	100,0

Konsernin rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma 1.1.-31.12. (Mmk)

	1997	1996
Varojen hankinta		
Tulorahoitus		
Liikevoitto	211,0	197,6
Poistot	75,6	69,7
Rahoitustuotot ja -kulut	9,9	17,2
Verot	-72,9	-74,1
Muut erät *)	-2,5	2,9
	221,1	213,3
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	-31,2	17,8
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	18,2	44,8
Korottomien lyhytaikaisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	46,3	-146,0
	33,3	-83,5
Liiketoiminnan kassavirta	254,4	129,8
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-138,6	-72,8
Käyttöomaisuuden myyntitulot	5,0	29,9
	-133,6	-43,0
Kassavirta ennen rahoitusta	120,8	86,8
Rahoitus		
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	0,2	0,4
Pitkäaikaisten velkojen lisäys (+)	-	6,5
Pitkäaikaisten velkojen vähennys (-)	-110,1	-85,5
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+)/vähennys (-)	7,6	-0,1
Osingonjako	-77,8	-64,8
	-180,0	-143,5
Laskelman mukainen likvidien varojen lisäys (+)/vähennys (-) **)	-59,2	-56,7
Oikaisuerät ***)		-0,1
Taseen mukainen likvidien varojen lisäys (+)/vähennys (-)	-59,3	-56,7

*) Sisältää liiketoiminnan myyntivoitot ja liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot.

***) Likvidit varat sisältävät rahat ja pankkisaamiset, lyhytaikaiset muut sijoitukset sekä rahoitusomaisuusarvopaperit.

****) Muuntoerot.

Emoyhtiön tuloslaskelma

Tuloslaskelma 1.1.-31.12. (Mmk)	1997	%	1996	%
Liikevaihto 1)	2.197,3	100,0	2.100,9	100,0
Liiketoiminnan muut tuotot 2)	62,3	2,8	61,7	2,9
Kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	1.661,0	75,6	1.548,9	73,7
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+) 3)	0,6		24,4	1,2
Henkilöstökulut 4) 5)	301,4	13,7	297,4	14,2
Vuokrat	44,4	2,0	44,1	2,1
Muut kulut	85,9	3,9	79,8	3,8
Kulut yhteensä	2.093,4	95,3	1.994,6	94,9
Käyttökate	166,2	7,6	168,0	8,0
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista 6)	35,3	1,6	33,6	1,6
Liikevoitto	130,9	6,0	134,4	6,4
Rahoitustuotot ja -kulut: 7)				
Osinkotuotot	41,5	1,9	0,7	
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	0,1		0,1	
Muut rahoitustuotot	21,6	1,0	39,3	1,9
Korkokulut	-6,4	-0,3	-12,5	-0,6
Muut rahoituskulut			-0,3	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	56,7	2,6	27,3	1,3
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	187,6	8,5	161,7	7,7
Satunnaiset tuotot ja kulut: 8)				
Satunnaiset tuotot	12,7	0,6	12,3	0,6
Konserniavustukset	50,0	2,3	-20,0	-1,0
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	62,7	2,9	-7,7	-0,4
Voitto ennen varauksia ja veroja	250,3	11,4	153,9	7,3
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+) 6)	-21,6	-1,0	-12,1	-0,6
Vapaaehtoisten varausten vähennys 9)	78,1	3,6	33,7	1,6
Välittömät verot:				
Tilikaudelta	-72,8	-3,3	-49,8	-2,4
Aikaisemmilta tilikausilta	0,1			
Välittömät verot yhteensä	-72,8	-3,3	-49,8	-2,4
Tilikauden voitto	234,0	10,6	125,7	6,0

Emoyhtiön tase

Tase 31.12. (Mmk)

	1997	%	1996	%
VASTAAVAA				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet 11)				
Aineettomat oikeudet	12,8		7,3	
Liikearvo	0,7		0,8	
Muut pitkävaikutteiset menot	30,6		27,9	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	44,0	3,1	35,9	2,5
Aineelliset hyödykkeet 11)				
Maa- ja vesialueet	25,4		25,2	
Rakennukset ja rakennelmat	111,1		113,1	
Koneet ja kalusto	83,5		69,3	
Muut aineelliset hyödykkeet	1,3		0,9	
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	221,2	15,4	208,5	14,6
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset 16)				
Tytäryhtiöosakkeet 13)	166,6		114,9	
Osakkuusyritysosakkeet ja -osuudet 14)	62,2		62,2	
Muut osakkeet ja osuudet 15)	308,4		296,7	
Lainasaamiset	1,3		1,5	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1,4		1,1	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	540,0	37,6	476,4	33,3
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	805,3	56,1	720,8	50,4
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet / tavarat 3)	73,0		73,6	
Vaihto-omaisuus yhteensä	73,0	5,1	73,6	5,1
Saamiset 17)				
Myyntisaamiset	86,8		86,4	
Lainasaamiset	144,8		136,5	
Siirtosaamiset	27,7		33,2	
Muut saamiset	0,8		20,9	
Saamiset yhteensä	260,2	18,1	277,1	19,4
Rahoitusomaisuusarvopaperit 17)				
Osakkeet ja osuudet	13,5		11,3	
Muut arvopaperit	56,4		58,8	
Rahoitusomaisuusarvopaperit yhteensä	69,9	4,9	70,2	4,9
Lyhytaikaiset muut sijoitukset	172,1	12,0	221,3	15,5
Rahat ja pankkisaamiset	54,8	3,8	67,2	4,7
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä	630,0	43,9	709,3	49,6
	1.435,3	100,0	1.430,1	100,0

Emoyhtiön tase

<i>Tase 31.12. (Mmk)</i>	1997	%	1996	%
VASTATTAVAA				
Oma pääoma 18)				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	129,6		129,6	
Vararahasto	2,0		2,0	
Arvonkorotusrahasto	2,5		2,5	
Sidottu oma pääoma yhteensä	134,1	9,3	134,1	9,4
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahasto	42,9		42,9	
Edellisten tilikausien voitto	400,4		352,4	
Tilikauden voitto	234,0		125,7	
Vapaa oma pääoma yhteensä	677,2	47,2	521,0	36,4
Oma pääoma yhteensä	811,3	56,5	655,1	45,8
Varaukset 19)				
Kertynyt poistoero	143,8	10,0	122,2	8,5
Vapaaehtoiset varaukset				
Investointivaraukset	–		41,6	
Muut varaukset	–		32,2	
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	–		73,8	5,2
Varaukset yhteensä	143,8	10,0	196,0	13,7
Vieras pääoma 20)				
Pitkäaikainen				
Eläkelainat	28,5		114,7	
Pitkäaikainen yhteensä	28,5	2,0	114,7	8,0
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	2,3		–	
Eläkelainat	37,6		45,6	
Saadut ennakot	0,5		0,2	
Ostovelat	220,5		197,4	
Siirtovelat	162,3		149,9	
Muut lyhytaikaiset velat	28,5		71,2	
Lyhytaikainen yhteensä	451,6	31,5	464,3	32,5
Vieras pääoma yhteensä	480,1	33,5	579,0	40,5
	1.435,3	100,0	1.430,1	100,0

Emoyhtiön rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma 1.1.-31.12. (Mmk)	1997	1996
Varojen hankinta		
Tulorahoitus		
Liikevoitto	130,9	134,4
Poistot	35,3	33,6
Rahoitustuotot ja -kulut	56,7	27,3
Verot	-72,8	-49,8
Muut erät *)	52,9	-22,7
	203,0	122,7
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	0,6	24,4
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	16,9	46,5
Korottomien lyhytaikaisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	35,7	-124,8
	53,2	-54,0
Liiketoiminnan kassavirta	256,2	68,8
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-110,6	-48,4
Käyttöomaisuuden myyntitulot	4,7	26,7
	-105,9	-21,7
Kassavirta ennen rahoitusta	150,4	47,1
Rahoitus		
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	0,2	0,4
Pitkäaikaisten velkojen vähennys (-)	-94,2	-70,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+)/vähennys (-)	-40,4	41,4
Osingonjako	-77,8	-64,8
	-212,2	-93,6
Taseen mukainen likvidien varojen lisäys (+)/vähennys (-)	-61,8	-46,5

*) Sisältää konserniavustukset, liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot sekä fuusiossa siirtyneet varaukset.

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Laaajuus

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Rautakirja Oy:n lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä suoraan tai välillisesti on yli 50 % osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Fuusioitujen tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on konsolidoitu konsernin tuloslaskelmaan. Tilikauden aikana hankittujen tytäryhtiöiden taseet 31.12.1997 sekä tuloslaskelmat hankintahetkestä alkaen sisältyvät konsernitilinpäätökseen.

Osakkuusyrietykset, joissa konsernin osuus äänivallasta on 20–50 % ja omistusosuus vähintään 20 %, ovat asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Omistetut huoneistot ovat konsernin kauppapaikkoja. Yhtiöiden tilinpäätöksiä ei ole yhdistetty konsernitilinpäätökseen, koska yhdistelyllä ei olisi olennaista merkitystä konsernin tulokseen eikä taseseen. Osakkuusyrietyksiltä ei ole myöskään lainasaamisia, eikä niiden puolesta ole annettu vastuusitoumuksia.

Konsolidointi

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaan. Eliminoinneissa on tytäryhtiöosakkeiden hankintahinnasta vähennetty tytäryhtiöiden hankintahetken oma pääoma ja varaukset laskennallisella verovelalla vähennettynä. Erotus on kohdistettu maa-alueisiin ja rakennuksiin siltä osin, kun niiden käypä arvo on ylittänyt kirjanpitoarvon. Kohdistamaton osa osakkeiden hankintamenosta on käsitelty tasessa konserniliikearvona. Sekä rakennuksiin kohdistetusta osasta hankintamenoa että konserniliikearvosta on tehty suunnitelman mukaiset poistot. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tuloksesta.

Konserniyhtiöiden väliset saatavat ja velat, liiketapahtumat, sisäiset katteet ja sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muutettu Suomen markkoiksi käyttäen Suomen Pankin ilmoittamaa tai kunkin kuukauden lopun keskikurssin perusteella laskettua vuoden keskikurssia ja taseet käyttäen tilinpäätöspäivän keskikurssia. Omien pääomien eliminoinnissa syntyneet muunto- ja kurssierot on käsitelty vapaassa omassa pääomassa.

Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Kuluva käyttöomaisuus on arvostettu suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoon, osakkeet ja osuudet hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Maa-alueisiin ja rakennuksiin sisältyy arvonnkorotuksia.

Suunnitelman mukaiset poistot kuluvasta käyttöomaisuudesta on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Suunnitelman mukaiset poistajat ovat:

Aineettomat oikeudet	5 v
Konserniliikearvot	5–10 v
Liikearvot ja muut	
pitkävaikutteiset menot	5–10 v
Rakennukset ja rakennelmat	10–40 v
Koneet ja kalusto	4–16 v
Muut aineelliset hyödykkeet	10 v

Vuoden 1997 käyttöomaisuushankinnat ja myymälöiden peruskorjausmenot on suurimmaksi osaksi katettu investointi- ja siirtymävarauksella. Emoyhtiössä investointivarausta on käytetty lisäksi tytäryhtiöiden osakepääoman korottamiseen.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen jälleenhankinta- tai luovutushintaan.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat on muutettu Suomen markkoiksi tilinpäätöspäivän Suomen Pankin keskikurssin mukaan. Kurssierot on kirjattu tulosaikutteisesti.

Rahoitusomaisuus-arvopaperit

Rahoitusomaisuusarvopapereihin sisältyvät osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempaan markkina-arvoon.

Muihin arvopapereihin sisältyvät joukkovelkakirja- ja vaihtovelkakirjalainat. Joukkovelkakirjalainojen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan korkotuotoksi tai korkotuottojen oikaisuksi kunkin joukkovelkakirjan laina-ajalle.

Tasearvona on hintaerojaksotuksella oikaistu hankintahinta, joka tilinpäätöksessä lainakohtaisesti vastaa myös alimman arvon periaatetta. Joukkovelkakirjalainojen markkina-arvo 31.12.1997 oli tasearvoa 1,3 Mmk suurempi.

Vaihtovelkakirjalainat on arvostettu alimman arvon periaatteella.

Lyhytaikaisiin muihin sijoitukseen sisältyvät sijoitusrahasto-osuudet on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempaan markkina-arvoon. Markkina-rahasisijoitukset on arvostettu hankintahintaan ja niiden korot on jaksotettu.

Eläkejärjestelyt

Konsernin henkilöstön lakisääteinen eläketurva on vakuutettu eläkevakuutusyhtiöissä. Vapaaehtoisista eläkkeistä vastaa Rautakirja Oy:n Eläkesäätiö s.r. Säätiö on suljettu v. 1974.

Eläkesäätiön kokonaisvastuu tilivuoden päättyessä oli 115,3 Mmk. Arvostettaessa säätiön omaisuus käypään arvoon vastuuvajaus on 9,9 Mmk. Konsernissa vastuuvajaus on katettu kirjaamalla yhtiöissä oleva kattamaton osa siirtovelkoihin.

Emoyhtiön muista vapaaehtoisista eläkesitoumuksista on alkanee ja vuoden 1998 aikana alkavat eläkkeet vakuutettu pääosin ulkopuolisessa vakuutusyhtiössä. Vapaaehtoisin eläkesitoumuksiin perustuvat vastaiset eläkkeet 3,4 Mmk on kirjattu siirtovelkoihin ja henkilöstökuluihin vuodelle 1997. Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiksi on sovittu 60 vuotta.

Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty välilliset verot ja annetut alennukset. Välitysmuunnista liikevaihtoon sisältyvät välityspalkkiot. Aikaisemmin liikevaihdon oikaisuierissä esitetyt luottotappiot on kirjattu muihin kuluihin. Vertailukauden luvut on muutettu vastaamaan vuoden 1997 laadintaperiaatteita.

Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin sisältyvät palkkojen, lakisääteisten henkilösivukulujen ja vapaaehtoisten eläkekulujen lisäksi koulutus-, terveydenhoito- sekä muut henkilöstöpalvelukulut.



Tilinpäätöksen liitetiedot

<i>Tuloslaskelman liitetiedot (Mmk)</i>	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
1. LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN				
Kioskikauppa	1.597,4	1.511,8	1.575,4	1.503,7
Erikoiskauppa				
Suomalainen Kirjakauppa	504,0	451,4		
Finnkino	226,0	239,7		
EuroStrada	181,6	123,9		
Tukkutiimi	310,0	315,5		
Sisäinen myynti	-3,3	-4,3		
Erikoiskauppa yhteensä	1.218,4	1.126,2		
Lehtitukkukauppa	774,4	753,5	774,4	753,5
Muu toiminta		38,7		
Sisäinen myynti	-182,4	-192,8	-152,5	-156,3
Liikevaihto yhteensä	3.407,7	3.237,2	2.197,3	2.100,9
2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT				
Vuokratuotot	54,2	50,9	60,9	59,0
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	2,5	4,1	1,4	2,7
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	56,7	55,0	62,3	61,7
3. VARASTON MUUTOS				
Vaihto-omaisuus 1.1.	267,3	285,0	73,6	98,0
Muutos tuloslaskelmassa	29,4	-18,2	-0,6	-24,4
Yrityskauppojen vaikutus	1,4	-	-	-
Kurssierot	0,4	0,4	-	-
Vaihto-omaisuus 31.12.	298,5	267,3	73,0	73,6
4. PALKAT				
Hallituksille ja toimitusjohtajille maksetut				
– palkat ja palkkiot	5,3	4,7	1,8	1,6
– osapalkkiot	0,9	0,8	0,2	0,3
Muulle henkilöstölle maksetut				
palkat ja palkkiot	406,5	394,2	238,7	240,5
Tilikaudella maksetut palkat ja palkkiot yhteensä	412,7	399,8	240,7	242,3
5. HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat	409,0	391,6	236,5	235,7
Eläkekulut	60,9	56,3	38,0	36,2
Muut henkilösivukulut	50,0	45,6	26,9	25,6
	519,9	493,5	301,4	297,4
Luontoisedut	5,0	4,4	3,3	2,9
Yhteensä	524,8	497,9	304,7	300,4
6. POISTOT				
Suunnitelman mukaiset poistot				
Aineettomat oikeudet	4,9	3,2	2,9	1,7
Liikearvo	7,2	4,5	0,2	0,2
Konserniliikearvo	8,9	8,9	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot	13,1	13,7	8,4	8,7

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
Rakennukset ja rakennelmat	5,2	5,0	2,6	2,6
Koneet ja kalusto	36,1	34,4	21,1	20,3
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	75,6	69,7	35,3	33,6
Suunnitelman mukaisiin poistoihin sisältyvät myynti- ja romutustappiot	3,4	1,2	1,7	1,0
Poistoeron muutos				
Aineettomat oikeudet	–	–	2,6	0,2
Liikearvo	–	–		
Muut pitkävaikutteiset menot	–	–	6,1	5,3
Rakennukset ja rakennelmat	–	–	–0,8	0,1
Koneet ja kalusto	–	–	13,7	6,5
Muut aineelliset hyödykkeet	–	–		
Yhteensä	–	–	21,6	12,1
7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Konserniyhtiöiltä saadut rahoitustuotot				
Osinkotuotot	–	–	40,2	–
Muut rahoitustuotot	–	–	8,6	11,6
Yhteensä	–	–	48,9	11,6
Konserniyhtiöille suoritetut rahoituskulut				
Korkokulut	–	–	1,6	2,1
Yhteensä	–	–	1,6	2,1
Muut rahoitustuotot				
Korkotuotot	10,8	23,9	18,5	34,3
Kursivoitot ja -tappiot	–0,4	0,3	–0,5	0,3
Myyntivoitot ja -tappiot	3,6	4,8	3,6	4,8
Yhteensä	13,9	28,9	21,6	39,3
8. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Finnkinon luovuttua elokuvien levitystoiminnasta on konsernin satunnaisiin kuluihin kirjattu toiminnan osuutta vastaava lisäpoisto konserniliikearvosta. Emoyhtiön satunnaisiin tuottoihin on kirjattu Kauppa Hallenberg Oy:n fuusiovoitto. Satunnaisissa tuotoissa on vuonna 1996 esitetty Merkur Pikatukun liiketoiminnan ja Tukon osakkeiden myynnistä saadut myyntivoitot.				
9. VAPAAEHTOISTEN VARAUSTEN MUUTOS				
Investointivaraus	–	–	–45,9	–
Siirtymävaraus	–	–	–32,2	–33,7
Yhteensä	–	–	–78,1	–33,7
10. VÄLITTÖMÄT VEROT				
Vuonna 1997 satunnaisiin eriin kohdistuva osuus veroista oli 2,6 Mmk ja edellisenä vuonna –5,4 Mmk.				
Laskennallisen verovelan muutos				
Laskennallinen verovelka 1.1.	77,1	84,9		
Yrityskauppojen vaikutus		–		
Laskennallisen verovelan muutos	–11,6	–7,8		
Laskennallinen verovelka 31.12.	65,5	77,1		

Taseen liitetiedot (Mmk)

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
11. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	28,9	26,4	18,3	13,9
Lisäykset 1.1.-31.12.	14,2	6,6	8,4	4,4
Vähennykset 1.1.-31.12.	-0,5	-4,1	-	-
Yrityskauppojen vaikutus		-	-	-
Hankintameno 31.12.	42,6	28,9	26,7	18,3
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-20,9	-16,5	-13,9	-11,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	21,7	12,4	12,8	7,3
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	6,0	4,2	4,2	4,0
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	4,9	1,9	2,6	0,2
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.		-	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	10,9	6,0	6,8	4,2
Liikearvo *)				
Hankintameno 1.1.	77,0	75,3	1,1	0,7
Lisäykset 1.1.-31.12.	22,6	1,7	0,1	0,5
Vähennykset 1.1.-31.12.	-21,5	-	-	-
Yrityskauppojen vaikutus		-	-	-
Hankintameno 31.12.	78,2	77,0	1,3	1,1
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-50,1	-63,4	-0,6	-0,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	28,0	13,6	0,7	0,8
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	6,1	5,8	0,1	0,1
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	0,6	0,2		
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-1,1	-	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	5,6	6,1	0,1	0,1
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.	88,3	88,3		
Lisäykset 1.1.-31.12.	1,4			
Hankintameno 31.12.	89,7	88,3		
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-48,5	-31,9		
Kirjanpitoarvo 31.12.	41,2	56,4		
Muut pitkävaikutteiset menot *)				
Hankintameno 1.1.	116,2	124,6	76,4	71,4
Lisäykset 1.1.-31.12.	21,0	13,0	11,1	9,9
Vähennykset 1.1.-31.12.	-15,2	-21,4	-12,6	-4,9
Yrityskauppojen vaikutus		-	-	-
Hankintameno 31.12.	122,0	116,2	74,9	76,4
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-72,9	-74,8	-44,3	-48,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	49,1	41,4	30,6	27,9
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	26,2	20,3	22,0	16,8
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	6,5	6,4	6,1	5,3
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-0,1	-0,5	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	32,6	26,2	28,1	22,0

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
Maa-alueet				
Hankintameno 1.1.	30,8	30,5	25,2	24,9
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,3	0,3	0,3	0,3
Yrityskauppojen vaikutus	6,4	-	-	-
Hankintameno 31.12.	37,5	30,8	25,4	25,2
Maa-alueiden hankintamenuon sisältyvät arvonkorotukset				
Arvonkorotukset 1.1.	18,3	18,3	18,2	18,2
Arvonkorotukset 31.12.	18,3	18,3	18,2	18,2
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	228,9	222,4	158,7	158,3
Lisäykset 1.1.-31.12.	1,9	7,8	0,5	1,2
Vähennykset 1.1.-31.12.	-0,1	-1,3	-	-0,8
Yrityskauppojen vaikutus	0,1	-	-	-
Hankintameno 31.12.	230,9	228,9	159,2	158,7
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-66,4	-61,3	-48,2	-45,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	164,5	167,6	111,1	113,1
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	50,2	44,8	34,4	34,3
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	-	5,6	-	0,1
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-1,5	-0,2	-0,8	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	48,7	50,2	33,6	34,4
Rakennusten hankintamenuon sisältyvät arvonkorotukset				
Arvonkorotukset 1.1.	57,5	57,5	57,3	57,3
Arvonkorotukset 31.12.	57,5	57,5	57,3	57,3
Koneet ja kalusto *)				
Hankintameno 1.1.	245,1	267,3	130,9	145,7
Lisäykset 1.1.-31.12.	56,5	38,9	35,9	26,6
Vähennykset 1.1.-31.12.	-24,8	-61,1	-20,9	-41,4
Yrityskauppojen vaikutus	0,2	-	-	-
Hankintameno 31.12.	277,1	245,1	146,0	130,9
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-138,9	-126,2	-62,5	-61,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	138,2	118,9	83,5	69,3
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	85,7	76,4	61,3	54,8
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	19,0	10,3	13,7	6,5
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-1,5	-1,0	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	103,2	85,7	75,1	61,3
Muut aineelliset hyödykkeet *)				
Hankintameno 1.1.	1,9	1,6	1,3	1,1
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,5	0,4	0,5	0,3
Vähennykset 1.1.-31.12.	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Hankintameno 31.12.	2,4	1,9	1,8	1,3
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-0,6	-0,5	-0,5	-0,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,7	1,4	1,3	0,9

	KONSERNI		EMOYHTIÖ				
	1997	1996	1997	1996			
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	0,1	0,1	0,1	0,1			
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.				-			
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-		-				
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	0,1	0,1	0,1	0,1			
*) Hankintamenoon sisältyvät ne käyttöomaisuushyödykkeet, joiden hankintamenoja ei ole vielä kokonaan kirjattu suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi. Vuoden aikana loppuun poistettujen käyttöomaisuushyödykkeiden hankintameno on myytyjen ja romutettujen hyödykkeiden ohella esitetty hankintamenojen vähennyksissä.							
12. KÄYTTÖOMAISUUDEN VEROTUSARVOT							
Maa-alueet	12,8	10,1	7,8	8,0			
Rakennukset ja rakennelmat	80,1	79,8	41,1	43,0			
Tytäryhtiösakkeet	-	-	285,8	164,0			
Muut osakkeet ja osuudet	231,1	222,8	189,0	181,4			
Mikäli verotusarvoa ei ole ollut käytettävissä, on esitetty kirjanpitoarvo.							
13. KONSERNIYRITYKSET (1.000 mk)							
	Konsernin omistus- ja äänivalta-osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Emoyhtiön omistus-osuus %	Kpl	Emoyhtiön omistamien osakkeiden / osuuksien Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Viimeksi laaditun tilinpäät. mukainen voitto/tappio
As. Oy Imatran Sassinkulma, Imatra	74,7	737	60,6	194	588	672	-3
Baltic Cinema SIA, Riika Latvia	90,0	-718					-5
P.M. Drockila Oy, Vantaa	100,0	9.947	100,0	300	300	281	952
Finnkino Oy, Vantaa	100,0	37.312	100,0	1.081	36.214	46.874	-1.541
EuroStrada Oy, Vantaa	100,0	38.028	100,0	215	21.500	22.664	3.697
Interprint Oy, Helsinki	100,0	167					17
Kemijärven Kirjakauppa Oy, Kemijärvi	100,0	965					27
Kiint. Oy Hallahepe, Toijala	100,0	249	100,0	179	90	813	2
Kiint. Oy Jokela City 1, Tuusula	100,0	7.675	57,0	57	9	2.120	135
Kiint. Oy Keravan Toripaviljonki, Kerava	50,8	1.148	50,8	5.078	23	1.352	
Kiint. Oy Kuusankosken kioski, Kuusankoski	58,9	397	58,9	589	236	402	
Kiint. Oy Porin Liisankatu 6, Pori	100,0	3.004	100,0	1.560	1.560	3.927	-100
Kiint. Oy Salon Torikioski, Salo	55,6	445	55,6	114	57	617	
Kirjasoppi Oy, Vantaa	100,0	1	90,0	9	1	1	-
Lehtijakelu-Driva Rack Oy, Vantaa	100,0	1	90,0	9	1	1	-
Lehti-Maja Oy, Vantaa	100,0	2	98,0	49	5	5	-
Lehti-Maja Eesti AS, Tallinna Eesti *) 1.000 EEK	92,0	680	82,0	8.199	820 *)	4.234	-2.654
Lehtipiste Oy Pressco, Vantaa	100,0	1.043	100,0	10	1.000	1.000	30
O.Y. Lelutaide A.B., Helsinki	100,0	85	100,0	45	5	152	-
Rakvere Ajakirjanduslevi AS, Eesti	100,0	-6					-49
Suomalainen Kirjakauppa Oy, Helsinki	100,0	70.844	99,5	7.960	7.960	10.544	21.788
Tukkutiimi AB, Täby Ruotsi **) 1.000 SEK	100,0	733	100,0	10.500	1.050 **)	2.132	-451
Tukkutiimi Oy, Lahti	100,0	89.765	100,0	500	500	68.844	2.812
Tukkutiimi Holding AB, Täby Ruotsi	100,0	68					1
Yhteensä						166.632	

14. OSAKKUUSYRITYSOSAKKEET JA -OSUDET

Osakkuusyritysosakkeisiin ja -osuuksiin sisältyy 29 asunto- ja kiinteistöyhtiötä sekä yksi merkitykseltään vähäinen osakeyhtiö. Niiden kirjanpitoarvo konsernissa on yhteensä 88,7 Mmk. Konsernin osuus osakkuusyritysten omasta pääomasta on 46,4 Mmk. Emoyhtiössä vastaavien osakkeiden ja osuuksien kirjanpitoarvo on 62,2 Mmk.

15. MUUT OSAKKEET JA OSUDET (1.000 mk)	Omistus- osuus- %	Kpl	Nimellis- arvo	Kirjanpito- arvo
Emoyhtiön omistamat muut osakkeet ja osuudet				
Golf Exclusive Oy	0,29	4		132
Helsingin Puhelin Oyj	0,01	4.270	21	235
Helsinki Halli Oy	0,11	6	60	120
HEX Oy, Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiö	0,24	24.400	244	160
Kirjavälitys Oy	15,21	35.817	895	1.972
Oy Nordgolf Ab	0,17	4	100	181
Muut < 100.000 mk				217
Yhteensä				3.016
Asunto- ja kiinteistöosakkeet, yhtiöitä 538 kpl				302.683
Puhelinosakkeet ja -osuudet sekä liittymät				2.723
Emoyhtiön muut osakkeet ja osuudet yhteensä				308.422
Muiden konserniyhtiöiden omistamat				
Finn-Lab Oy	15,00	450	450	450
Kirjavälitys Oy	2,74	6.450	161	152
Muut osakkeet ja osuudet				2.372
Asunto- ja kiinteistöosakkeet, yhtiöitä 42 kpl				27.572
Yhteensä				30.546
Konsernin muut osakkeet ja osuudet yhteensä				338.969

Yksityiskohtainen KPL 21 a §:n ja OYL 11:8 §:n mukainen luettelo konsernin omistamista osakkeista ja osuuksista on alkuperäisen tilinpäätöksen liitetiedoissa.

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
16. PITKÄAIKAIISIIN SIIJOITUKSIIN KUULUVAT OSAKKEET				
Konserniyritykset				
Osakkeet	–	–	166,6	114,9
Yhteensä	–	–	166,6	114,9
17. VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
Saamiset, jotka erääntyvät maksettavaksi yhden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua				
Lainasaamiset	1,0	1,8	–	–
Yhteensä	1,0	1,8	–	–
Rahoitusomaisuusarvopapereihin kuuluvien osakkeiden ja osuuksien hankintamenojen ja markkina-arvon erotus				
Markkina-arvo	13,6	11,4	13,6	11,4
Vastaava kirjanpitoarvo	13,5	11,3	13,5	11,3
Erotus	0,1	0,1	0,1	0,1
Saamiset konserniyrityksiltä				
Myyntisaamiset	–	–	2,8	2,2
Lainasaamiset	–	–	144,8	136,3
Siirtosaamiset	–	–	0,2	0,2
Yhteensä	–	–	147,8	138,7

Lainoja yhtiön johdolle tai osakkeenomistajille ei ole ollut.

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
18. OMA PÄÄOMA				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma 1.1. ja 31.12.	129,6	129,6	129,6	129,6
Vararahasto 1.1. ja 31.12.	2,0	2,0	2,0	2,0
Arvonkorotusrahasto 1.1. ja 31.12.	2,5	2,5	2,5	2,5
Sidottu oma pääoma yhteensä	134,1	134,1	134,1	134,1
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahassto 1.1. ja 31.12.	42,9	42,9	42,9	42,9
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	765,8	662,8	478,1	417,2
Osingonjako	-77,8	-64,8	-77,8	-64,8
Tytäryhtiöiden oman pääoman muuntoeron muutos	-0,1			
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	688,0	598,0	400,4	352,4
Tilikauden voitto	151,9	167,8	234,0	125,7
Edellisten tilikausien voitto ja tilikauden voitto yhteensä	839,9	765,8	634,3	478,1
Vapaa oma pääoma yhteensä	882,8	808,7	677,2	521,0
Oma pääoma yhteensä	1.016,9	942,8	811,3	655,1
Vapaa oma pääoma yhteensä	882,8	808,7		
Kertyneen poistoeron ja vapaaehtoisten varausten oman pääoman osuus	-151,4	-181,3		
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja	731,4	627,4		
19. VARAUKSET				
Kertynyt poistoero				
Kertynyt poistoero 1.1.	-	-	122,2	110,1
Muutos tuloslaskelmassa	-	-	21,6	12,1
Kertynyt poistoero 31.12.	-	-	143,8	122,2
Vapaaehtoiset varaukset				
Investointivaraukset 1.1.	-	-	41,6	41,6
Fuusion vaikutus	-	-	4,3	-
Muutos tuloslaskelmassa	-	-	-45,9	-
Investointivaraukset 31.12.	-	-	-	41,6
Muut varaukset 1.1.	-	-	32,2	65,9
Muutos tuloslaskelmassa	-	-	-32,2	-33,7
Muut varaukset 31.12.	-	-	-	32,2
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	-	-	-	73,8
20. VIERAS PÄÄOMA				
Velat konserniyrityksille				
Ostovelat	-	-	1,1	1,5
Siirtovelat	-	-	0,4	0,3
Muut lyhytaikaiset velat	-	-	27,4	70,0
Yhteensä	-	-	28,9	71,9
Velat, jotka erääntyvät maksettaviksi viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua				
Eläkelainat	-	85,8	-	85,8
Yhteensä	-	85,8	-	85,8

	KONSERNI		EMOYHTIÖ	
	1997	1996	1997	1996
<i>Muut liitetiedot (Mmk)</i>				
ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta velasta				
Pantit	171,0	171,3	159,9	131,3
Kiinnitykset	28,9	98,7	4,5	73,2
Konserniyhtiön velasta				
Pantit	–	–	6,7	35,3
Kiinnitykset	–	–	5,5	6,7
Takaukset	–	–	15,0	23,3
Muiden puolesta				
Takaukset	0,4	0,6	–	–
Muut omat vastuut				
Leasingvastuut seuraavana vuonna	0,1	0,2		
Leasingvastuut yli vuoden kuluttua	0,2	0,4		
Vastuu eläkesitoumuksista				
Alkaneet eläkkeet	–	1,0	–	–
Eläkesäätiön vastuuvajaus	–	–	9,7	8,0
Muut vastuut	12,7	11,4	12,6	11,2
Vastuusitoumukset yhteensä				
Pantit	171,0	171,3	166,6	166,6
Kiinnitykset	28,9	98,7	10,0	79,9
Takaukset	0,4	0,6	15,0	23,3
Vastuu eläkesitoumuksista	–	1,0	–	–
Eläkesäätiön vastuuvajaus	–	–	9,7	8,0
Muut vastuut	13,0	12,0	12,7	11,3
JOHDANNAISSOPIMUKSET (nimellisarvo)				
Valuuttatermiinit	41,5	18,2	41,5	18,2
Valuutan osto-optiot	11,0	18,4	11,0	–
Valuutan myyntioptiot	10,2	–	10,2	–
<p>Johdannaissopimuksilla on suojattu tulevan vuoden vaihto-omaisuushankintojen valuuttariskiä. Avoimna olevien valuuttatermiinien markkavastarvo oli tilinpäätöshetkellä 42,5 Mmk, valuutan osto-optioiden markkavastarvo 10,8 Mmk ja valuutan myyntioptioiden markkavastarvo 10,8 Mmk.</p>				
PANTTEJA JA KIINNITYKSIÄ VASTAAVAT VELAT				
Pantteja vastaavat velat	104,2	129,5		
Kiinnityksiä vastaavat velat	–	80,3		

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakepääoma ja osakkeet

Rautakirja Oyj:n osakepääoma on 129.600.000 markkaa ja osakkeen nimellisarvo 20 markkaa. A-sarjan osakkeita on 5.400.000 kappaletta ja B-sarjan osakkeita 1.080.000 kappaletta. A- ja B-sarjan osakkeet eroavat toisistaan siten, että A-osakkeilla on yhtiökokouksessa 20 ääntä ja B-osakkeilla yksi ääni. Osakkeet tuottavat yhtäläisen oikeuden osinkoon.

Yhteisöt omistivat osakkeista vuoden lopussa 94,3 %, yksityishenkilöt 5,5 % ja hallintarekisteröityjen osakkeiden osuus oli 0,2 %.

Rautakirjan osakkeenomistajista Sanoma Osakeyhtiö kasvatti omistussuut-taan alkuvuoden aikana 16,72 %:sta 23,42 %:iin. Tällöin Rautakirjasta tuli Sanoma Osakeyhtiön osakkuusyhtiö.

Pörssikurssien kehitys

Pörssivuosi 1997 oli Helsingin Arvopaperipörssissä jälleen vahva. Vuoden aikana HEX-yleisindeksi nousi 32,3 prosenttia. Osakekurssien nousuun vaikuttivat Yhdysvaltojen ja Saksan talouden hyvä kehitys ja etenkin kotimaan kysynnän kasvu ja rakentamisen nousukausi. Elokuussa pelko inflaation kiihtymisestä ja lokakuussa Aasian kriisi aiheuttivat pörssikurssien notkahtamisen.

Rautakirjan osakkeiden kurssi kehittyi vuonna 1997 positiivisesti. Kurssinousu painottui kevääseen ja vakiintui loppuvuodeksi. A-osakkeen kurssi nousi vuoden 1996 lopun 311 markasta vuoden 1997 lopun 390 markkaan merkiten 25,4 %:n kurssinousua. B-osakkeen kurssi nousi 305 markasta 360 markkaan kurssikehityksen ollessa 18,0 %. Kaupan toimialan kehitys Helsingin Arvopaperipörssissä oli 20,7 %. A-osakkeen vuoden alin kurssi oli 310 markkaa ja ylin 456,70 markkaa ja B-osakkeen vuoden alin kurssi oli 315 markkaa ja ylin 440 markkaa.

Rautakirjan osakkeiden markkina-arvo 31.12.1997 oli 2.494,8 Mmk. Vuoden 1996 lopussa markkina-arvo oli 2.009 Mmk.

Vaihtomäärät olivat A-osakkeella 442.202 kappaletta ja 184,3 Mmk, kun edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 9.286 kappaletta ja 2,4 Mmk. B-osakkeen vaihtomäärät olivat 174.558 kappaletta ja 69,5 Mmk ja vuotta aikaisemmin 160.040 kappaletta ja 38,0 Mmk. A-osakkeista vaihtui vuoden aikana 8,2 % ja B-osakkeista 16,2 %.

Osakkeenomistajat 31.12.1997

	kpl A-osakkeet	kpl B-osakkeet	% osakkeista	% äänistä
Werner Söderström Osakeyhtiö – WSOY	1.690.256	365.574	31,73	31,33
Sanoma Osakeyhtiö	1.266.182	220.067	22,94	23,42
Oy Karl Fazer Ab	581.171	93.856	10,42	10,74
Vakuutusosakeyhtiö Pohjola	552.415	–	8,52	10,13
Kustannusosakeyhtiö Otava	547.056	851	8,46	10,03
Else Branders	197.700	35.000	3,59	3,66
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	150.000	–	2,31	2,75
Henkivakuutusosakeyhtiö Nova	89.300	24.700	1,76	1,66
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura	72.545	19.609	1,42	1,35
Eläkevakuutus Oy Ilmarinen	69.000	30.200	1,53	1,29
10 suurinta omistajaa yhteensä	5.215.625	789.857	92,68	96,35
Hallintarekisteröidyt osakkeet	3.050	10.200	0,20	0,07
Muut osakkeenomistajat yhteensä	180.758	279.774	7,11	3,57
Arvo-osuuksiksi vaihtamatta	567	169	0,01	0,01
Kaikki yhteensä	5.400.000	1.080.000	100,00	100,00

Osakeomistuksen jakautuminen 31.12.1997

	A-OSAKKEET				B-OSAKKEET			
	osakkaiden lukumäärä	% osakkaista	osakkeita yhteensä	% osakkeista	osakkaiden lukumäärä	% osakkaista	osakkeita yhteensä	% osakkeista
Yksityiset yritykset	43	8,21	4.111.208	76,14	43	8,85	701.854	64,99
Julkiset yritykset	1	0,19	9.360	0,17	2	0,41	1.922	0,17
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	14	2,67	905.450	16,76	16	3,29	155.032	14,36
Julkisyhteisöt	4	0,76	12.980	0,24	3	0,62	73.094	6,77
Voittoa tavoittele- mattomat yhteisöt	9	1,72	86.150	1,60	16	3,29	52.287	4,84
Kotitaloudet	453	86,45	271.235	5,02	405	83,33	85.392	7,91
Ulkomaat	–	–	–	–	1	0,21	50	0,00
Hallintarekisteröidyt			3.050	0,06			10.200	0,94

Osakeomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.1997

osakkeita kpl	A-OSAKKEET				B-OSAKKEET			
	osakkaiden lukumäärä	% osakkaista	osakkeita yhteensä	% osakkeista	osakkaiden lukumäärä	% osakkaista	osakkeita yhteensä	% osakkeista
1 – 100	383	72,81	17.175	0,32	341	70,02	8.605	0,80
101 – 1.000	104	19,77	33.588	0,62	109	22,38	41.699	3,86
1.001 – 10.000	26	4,94	79.045	1,46	25	5,13	71.913	6,66
10.001 – 100.000	6	1,14	284.845	5,27	10	2,05	371.973	34,44
100.001 –	7	1,33	4.984.780	92,31	2	0,41	585.641	54,23

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistusosuus 31.12.1997

Yhtiön hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja omistivat yhteensä 260 osaketta, jotka edustavat 0,004 % yhtiön osakkeista ja 0,0002 % äänistä.

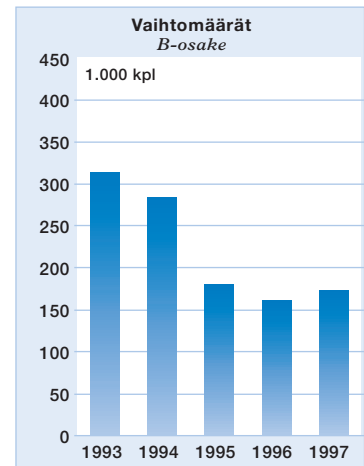
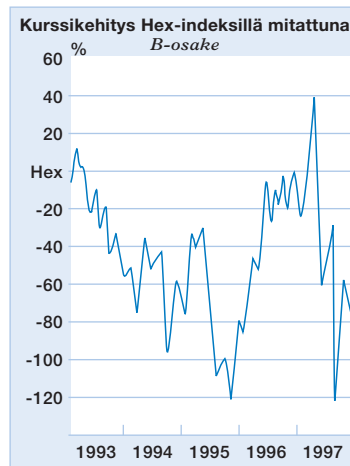
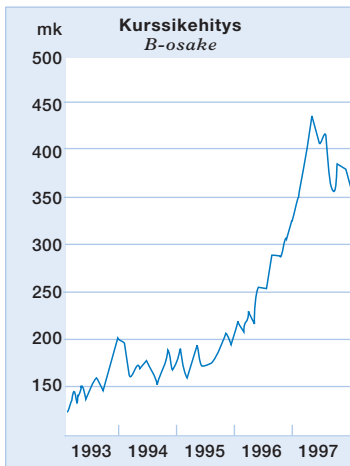
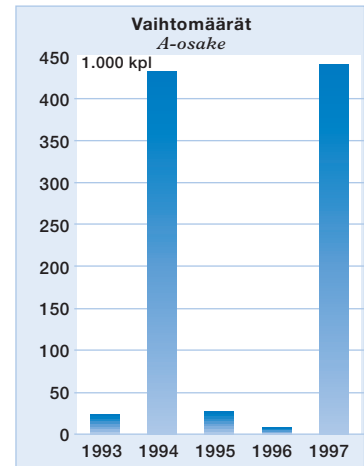
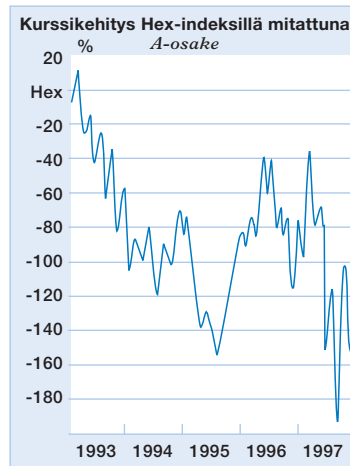
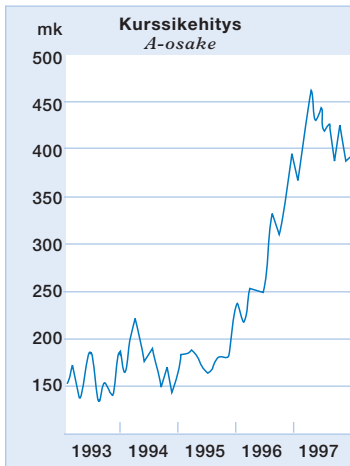
Osakekohtaiset tunnusluvut

	1997	1996	1995	1994	1993
Tulos / osake, mk *)	24,23	23,76	20,24	17,14	10,44
Oma pääoma / osake, mk *)	156,92	145,50	129,60	117,33	106,00
Nimellisosinko / osake, mk					
A-osake	12,50 **)	12,00	10,00	8,00	4,80
B-osake	12,50 **)	12,00	10,00	8,00	4,80
Osinko / tulos, % *)	51,6	50,5	49,4	46,7	46,0
Efektiiivinen osinkotuotto, %					
A-osake	3,2	3,9	4,3	4,3	2,7
B-osake	3,5	3,9	5,1	4,6	3,2
Hinta / voitto -suhde (P/E) *)					
A-osake	16,1	13,1	11,4	10,8	17,3
B-osake	14,9	12,8	9,7	10,2	14,5
Osakkeen kurssikehitys, mk					
A-osake					
Keskikurssi	417	260	191	186	165
Alin kurssi	310	215	166	161	137
Ylin kurssi	457	325	230	215	190
Kurssi kauden lopussa	390	311	230	185	181
B-osake					
Keskikurssi	398	237	183	178	144
Alin kurssi	315	197	160	149	115
Ylin kurssi	440	310	210	203	165
Kurssi kauden lopussa	360	305	196	175	151
Osakekannan markkina-arvo, Mmk	2.495	2.009	1.454	1.188	1.140
A-osake	2.106	1.679	1.242	999	977
B-osake	389	329	212	189	163
Osakkeiden vaihdon kehitys					
A-osake, kpl	442.202	9.286	28.166	433.797	23.343
A-osake, %	8,2	0,2	0,5	8,0	0,4
B-osake, kpl	174.558	160.040	180.298	283.311	313.860
B-osake, %	16,2	14,8	16,7	26,2	29,1
Osakkeiden lukumäärä, milj. kpl ***)	6,48	6,48	6,48	6,48	6,48
A-osakkeet (à 20 ääntä)	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40
B-osakkeet (à 1 ääni)	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08
Osakkeenomistajien määrä tilikauden lopussa	741	770	845	893	1.094
Osakepääoma, Mmk	129,6	129,6	129,6	129,6	129,6
A-osakkeet	108,0	108,0	108,0	108,0	108,0
B-osakkeet	21,6	21,6	21,6	21,6	21,6

*) *Lykätty verovelka on erotettu.*

***) *Hallituksen ehdotus.*

****) *Vuosina 1993–1997 ei ole ollut osakeanteja.*



Osakekohtaisten tunnushukujen laskentakaavat:

Tulos/osake	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{vähemmistöosuus} - \text{verot}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{varaukset}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$
Osinko/osake	=	$\frac{\text{Osakesarjalle jaettava kokonaisosinko}}{\text{Osakesarjan osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$
Osinko/tulos, %	= 100 x	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Tulos ennen satunnaiseriä} - \text{vähemmistöosuus} - \text{verot}}$
Efektiiivinen osinkotuotto, %	= 100 x	$\frac{\text{Osakesarjakohtainen osinko/osake}}{\text{Osakesarjakohtaisen osakeantioikaistun osakkeen kurssi tilikauden lopussa}}$
Hinta/voitto -suhde (P/E)	=	$\frac{\text{Osakkeen tilikauden lopun osakeantioikaistu kurssi}}{\text{Tulos/osake}}$
Osakkeen keski kurssi	=	$\frac{\text{Osakkeen markkamääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä}}$
Osakekannan markkina-arvo	=	$\text{A-sarjan tilikauden lopun osakemäärä} \times \text{A-sarjan tilikauden lopun kurssi} + \text{B-sarjan tilikauden lopun osakemäärä} \times \text{B-sarjan tilikauden lopun kurssi}$

Hallituksen esitys voittovarojen käytöstä

Konsernin vapaa oma pääoma on konsernitaseen 31.12.1997 mukaan 882.766.844,85 markkaa, josta voitonjakokelpoista vapaata omaa pääomaa on 731.402.570,81 markkaa.

Emoyhtiön vapaa oma pääoma on taseen 31.12.1997 mukaan 677.225.363,38 markkaa, josta

- käyttörahasto	42.889.766,65
- edellisten tilikausien voitto	400.357.781,94
- tilikauden voitto	233.977.814,79
	<u>677.225.363,38</u>

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että

- osinkoa jaetaan A- ja B-osakkeille 12,50 mk osakkeelta	81.000.000,00
- jätetään	
- käyttörahastoon	42.889.766,65
- edellisten tilikausien voitto -tilille	553.335.596,73
	<u>677.225.363,38</u>



Vantaalla, maaliskuun 19. päivänä 1998

Jaakko Rauramo	Antero Siljola
Felix Björklund	Olli Reenpää
Jukka Rantala	Raimo Hertto toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Rautakirja Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Rautakirja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että tilinpäätös on olennaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaan oman pääoman käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Olemme perehtyneet tilikauden aikana julkistettuihin osavuosisikatsauksiin. Käsityksemme mukaan ne on laadittu niitä koskevien säännösten mukaisesti.

Vantaalla 1. päivänä huhtikuuta 1998

SVH Coopers & Lybrand Oy
KHT-yhteisö
Tauno Haataja
KHT

Ulpu Laaksonen
KHT

Yhtymän hallinto



Rautakirjan hallitus edessä vasemmalta Jaakko Rauramo ja Antero Siljola, takana Felix Björklund, Jukka Rantala ja Olli Reenpää.



Rautakirjan johtokunta 1.5.1998 alkaen. Edessä vasemmalta Matti Salmi, Hannu Syrjänen ja Markus Miettinen ja takana Timo Mänty, Raimo Kurri ja Erkki Järvinen.

Hallitus

Jaakko Rauramo

1995-1998

*puheenjohtaja, vuorineuvos,
Sanoma Osakeyhtiön toimitusjohtaja
1977**

Antero Siljola

1997-2000

*varapuheenjohtaja,
Werner Söderström Osakeyhtiön pääjohtaja
1988**

Felix Björklund

1996-1999

*Oy Karl Fazer Ab:n toimitusjohtaja
1993**

Olli Reenpää

1995-1998

*vuorineuvos,
Kustannusosakeyhtiö Otavan
toimitusjohtaja
1980**

Jukka Rantala

1995-1998

*Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan
tutkimusjohtaja
1995**

* alkaen yhtiön hallituksessa

Tilintarkastajat

Varsinaiset:

SVH Coopers & Lybrand Oy
Päivastuullinen Tauno Haataja, KHT
Ulpu Laaksonen, KHT

Varalla:

Juha Wahlroos, KHT
Marja-Terttu Sotka, KHT

Johtokunta

Johtokunnan muodostavat 1.5.1998 alkaen:

Hannu Syrjänen, 46,
*Rautakirja Oy:n toimitusjohtaja (1989**)*

Erkki Järvinen, 38,
*kioskikaupan toimialajohtaja (1997**)*

Raimo Kurri, 44,
*toimialajohtaja,
Suomalainen Kirjakauppa Oy:n
toimitusjohtaja (1989**)*

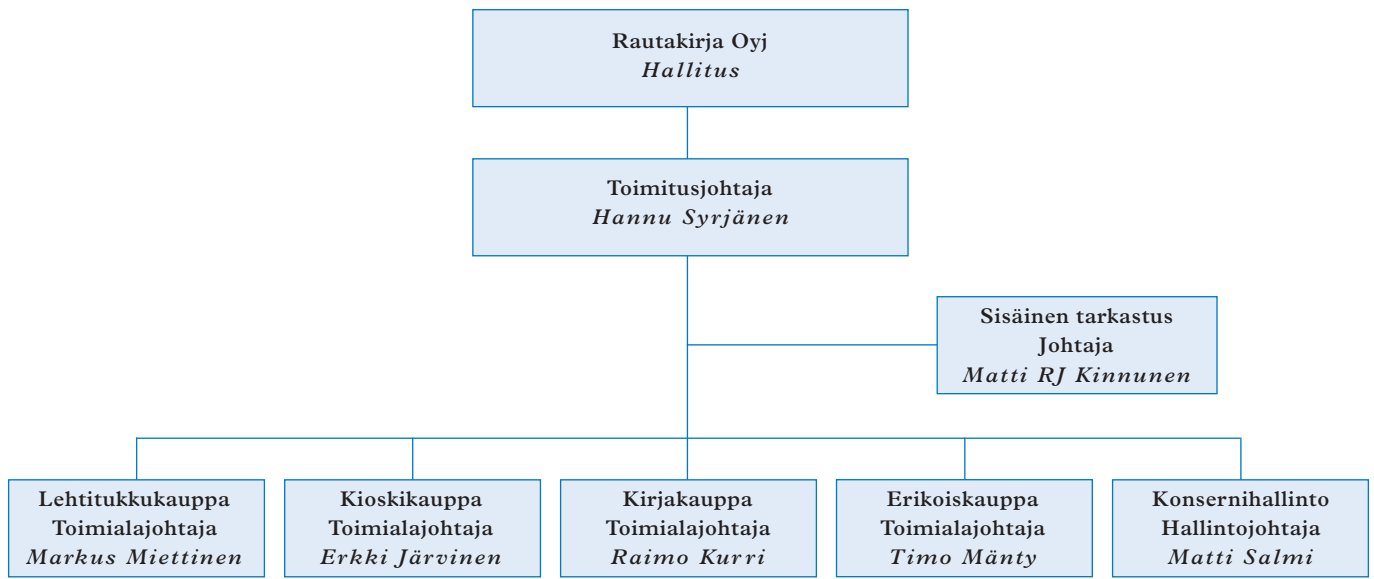
Markus Miettinen, 49,
*lehtitukku- ja lehtikaupan toimialajohtaja (1974**)*

Timo Mänty, 38,
*toimialajohtaja,
Finnkino Oy:n toimitusjohtaja (1996**)*

Matti Salmi, 48,
*hallintojohtaja (1988**)*

** alkaen yhtiön palveluksessa

Yhtymän organisaatio 1.5.1998



LEHTIPISTE	R-KIOSKIT	SUOMALAINEN KIRJAKAUPPA OY	FINNKINO OY	KONSERNIHALLINTO
Markkinointi <i>Maylis Karjalainen</i>	Omat kioskit <i>Markku Pelkonen</i>	Toimitusjohtaja <i>Raimo Kurri</i>	Toimitusjohtaja <i>Timo Mänty</i>	Rahoitus <i>Markus Hänninen</i>
Tietojärjestelmät ja talous <i>Jaakko Vuorinen</i>	Kauppiaskioskit <i>Olavi Kottonen</i>	Varatoimitusjohtaja <i>Arto Lahdenperä</i>	Toimitusjohtaja <i>Atis Amolins</i>	Talous <i>Päivi Pouttu</i>
Materiaalitoiminnot <i>Timo Värri</i>	Markkinointi <i>Hannu Ala-Aho</i>		EUROSTRADA OY Toimitusjohtaja <i>Seppo Soini</i>	Tietohallinto <i>Jarmo Lehtelä</i>
Myynti <i>Marjut Rajala</i>	Talous <i>Tuulikki Koppelomäki</i>		Ketjujohtajat: <i>Mika Huikko, Taukopaikat Jarmo Ahlfors, Pizza Hut</i>	Henkilöstö <i>Jukka Virkkunen</i>
	Tietojärjestelmät <i>Sami Hytönen</i>			Tiedotus <i>Eija Helanen</i>
	LEHTI-MAJA EESTI AS Toimitusjohtaja <i>Kalvar Kase</i>			KIINTEISTÖT P.M.DROCKILA OY Toimitusjohtaja <i>Jouko Mustonen</i>

Tietoja tulosityksiköistä



R-KIOSKIT



R-kioskit muodostavat valtakunnallisen, keskitetysti ohjatun kioskiketjun, joka tarjoaa kuluttajille viihdettä, jännitystä ja mielihyvää aamusta iltaan.

Koko vähittäiskaupan myynnin kasvaessa 4,3 % kioskikauppa menetti edellisen vuoden tapaan myyntiään laskun ollessa 1,7 %. R-kioskit puolestaan kasvattivat selvästi markkinaosuuttaan, sillä niiden 3.787,2 Mmk:n kokonaisymyynti kasvoi 5,7 %, vaikka kioskien lukumäärä laski 13:lla 736:een. Omassa hoidossa kioskeista oli 479 ja R-kauppiaskioskeina 257. Myynti kasvoi sekä välitystuotteissa että varsinaisessa tuotemyynnissä.

Kioskilainsäädännön pitkään odotettu täsmentyminen keväällä käynnisti kioskikonseptin voimallisen kehitystyön. Kioskien keskikoon kasvaessa myös laajentunut tuotevalikoima saatiin entistä paremmin ja houkuttelevammin esille. Valikoimaa laajennettiin erityisesti elintarvikesortimenttia monipuolistaamalla. Samalla luotiin uuden konseptin mukaisiin kioskeihin oma saareke kahvia sekä paisto- ja fast food -tuotteita varten joko paikalla nautittavaksi tai mukaan otettaviksi.

Laajentunut tuote- ja palveluvalikoima sekä pitkät aukioloajat osoittivat tarpeellisuutensa kuluttajien ostokäyttäytymisen muuttuessa. Lähikauppojen määrän edelleen supistuessa kioskien merkitys täydennysostopaikkana kasvoi. Kioskin keskeisinä kilpailuetuina korostuivat edelleen läheisyyden lisäksi henkilökohtainen palvelu sekä joustavat aukioloajat.

Liikeaikalain vapautumisella oli positiivinen vaikutus kioskikauppaan, sillä asiakasmäärät ja myynti kasvoivat erityisesti kesällä ja joulunaikaan, jolloin myös päivittäistavarakaupoille sallittiin sunnuntaiaukiolo.

Taloustutkimuksen Suomi tänään -ketjututkimuksessa R-kioskit sijoittuivat kuluttajien mielestä kokonaan toiseksi parhaaksi asioimispaikaksi.

Mainonnan kohderyhminä olivat erityisesti nuoret, aktiiviset aikuiset sekä perheen täydennysostosten tekijät. R-kioski oli myös voimakkaasti mukana näille kohderyhmille suunnatuissa tapahtumissa.

Panostukset kioskien kassajärjestelmiin olivat merkittäviä. Vuoden loppuun mennessä elektroninen kassajärjestelmä oli asennettu jo 131 R-kioskiin ja lopuissa omissa kioskeissa järjestelmä toimii alkaneen vuoden aikana. Asennukset kauppiaskioskeihin aloitetaan syksyllä 1998. Tämä on Rautakirjan kaikkien aikojen merkittävin tietojärjestelmäprojekti.

Kassajärjestelmän käyttöönotto on merkinty myös henkilökunnan laa-

jamittaista kouluttamista. Tämän lisäksi koulutuksessa on panostettu erityisesti palvelu- ja esimiestaitojen kehittämiseen. Koulutuspäiviä kioskitoiminoissa kertyi vuonna 1997 noin yksi päivä kutakin kioskissa työskentelevää henkilöä kohden. Koulutuspäivien lukumäärä alkaneena vuonna tulee olemaan samaa luokkaa.

R-kioskien liikevaihto, johon välitysmynnistä lasketaan ainoastaan palkkion osuus, oli 1.575,4 Mmk kasvaen edellisestä vuodesta 4,8 %. Kioskitoiminnan liikevoitto 69,2 Mmk kasvoi hieman.

Yksikön investoinnit olivat 50,9 Mmk ja 25,6 % edellistä vuotta suuremmat. Ne kohdistuivat pääosin kioskien uudistamisiin sekä järjestelmähankintoihin.

Kioskikaupan palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 2.525 henkilöä, mikä oli 68 henkilöä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kioskikaupasta vastaavaksi toimialajohtajaksi nimitettiin 1.1.1997 alkaen KTM Erkki Järvinen.

Alkaneena vuonna panostetaan edelleen voimakkaasti sekä kioskien että järjestelmien kehittämiseen kasvun saavuttamiseksi. Investoinnit tulevat ylittämään vuoden 1997 tason.

LEHTI-MAJA EESTI AS

Lehti-Maja Eesti AS harjoittaa kioskikauppaa ja lehtien irtonumeroiden tukkukauppaa Eestissä. Vuoden lopussa Eestissä toimi 108 R-kioskia. Kioskimäärä yli kymmenkertaistui vuoden aikana yritysostoilla, joissa alueellisesti toimivia kioskiketjuja liitettiin R-kioskiketjuun ja mukautettiin R-kioskikonseptiin. Helmikuussa hankittiin Pärnusta 22 kioskia ja huhtikuussa 7 kioskia lisää. Heinäkuussa tehdyllä kaupalla siirtyi 66 kioskia Keski- ja Koillis-Eestistä Lehti-Maja Eesti AS:lle. Näiden lisäksi avattiin kolme uutta sisäkioskia, jotka sijaitsevat Tallinnassa, Viljandissa ja Pärnussa. Vuoden loppuun mennessä myös ostetut kioskit oli saatettu R-kioskikonseptin mukaiseen asuun.

Voimakkaasti kasvaneen R-kioskiketjun tavarahuollon turvaamiseksi avattiin Tallinnassa syyskuussa oma keskusvarasto, jonka kautta tapah-

tuu koko kioskiketjun tavarahuolto kylmävarastointia vaativia tuotteita lukuun ottamatta. Lehtitoimitukset R-kioskeihin sekä Lehti-Maja Eesti AS:n ulkopuolisille asiakkaille tapahtuvat yhtiön omasta Tallinnassa sijaitsevasta lehtilähetämisestä.

Toteutunut liiketoiminnan laajennus vahvisti merkittävästi R-kioskiketjun markkina-asemaa ja teki ketjusta johtavan ja ainoan valtakunnallisen kioskiketjun Eestissä. Myös yhtiön lehtitukkukaupan asema vahvistui yrityshankintojen myötä Tallinnan ulkopuolella.

Lehti-Maja Eesti AS rekisteröitiin uudelleen Eestin kaupparekisteriin voimaan tulleen uuden liikelain edellyttämällä tavalla.

Vuoden 1997 liikevaihto 22,0 Mmk (58,7 milj. EEK) lähes kolminkertaistui edellisestä vuodesta. Yhtiön tulos

liikevoittotasolla oli 2,6 Mmk (7,0 milj. EEK) tappiollinen. Investoinnit nousivat 7,9 Mmk:aan (20,8 milj. EEK) ja olivat sekä yritysostoja että ostettujen kioskien remontteja R-kioski-konseptin mukaisiksi.

Yhtiön palveluksessa oli keskimäärin 201 henkilöä, mikä oli 153 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vuoden lopussa Lehti-Maja Eesti AS:ssä työskenteli 299 henkilöä. Yhtiön toimitusjohtaja oli Kalvar Kase.

Vuoden 1998 toiminnan painopiste on ketjumaisen toimintamallin vakiinnuttamisessa, entistä parempien liikepaikkojen etsinnässä, asiakasvirtojen kasvattamisessa sekä henkilöstön palvelutaitojen kehittämisessä. Markkinoinnissa keskitytään ketjukampanjoihin sekä R-kioskiketjun mielikuvamainonnan aloittamiseen.



Lehtipiste harjoittaa sekä koti- että ulkomaisten sanoma- ja aikakauslehtien tukkukauppaa Suomessa. Lehtipisteen jakelujärjestelmä huolehtii noin 2.000 irtonumerona myytävän lehtinimikkeen toimittamisesta runsaaseen 8.500:aan lehtiä myyvään pisteeseen koko maassa.

Irtonumeroiden kokonaismarkkinat kasvoivat edellisvuodesta 3,6 % kuluttajahintaisen myynnin ollessa 1.179,9 Mmk. Kappalemääräinen myynti kasvoi 2,8 %. Markkamääräinen kasvu oli hie-man päivittäistavarakaupan kasvua suu-remppaa.

Sanomalehtien myynti oli 572,2 Mmk, jossa kasvua edellisestä vuodesta oli 3,5 %. Kappalemääräinen myynti kasvoi 4,1 % ja oli 98,1 miljoonaa kappaletta. Valtaosa sanomalehtimyynnistä tulee kahden kotimaisen iltapäivälehtien myynnistä. Näiden lehtien saatavuuden turvaamiseksi tehtiin vuoden aikana mittavat tarkistukset lehtien jakeluaika- tauluihin kaupan aukioloaikojen var- hentuessa. Myös iltapäivälehtien myyn- tipisteverkostoa laajennettiin uuden tyyppiisiin myyntipisteisiin, kuten Alkon myymälöihin ja pikaruokapaikkoihin.

Aikakauslehtien myynti kasvoi 3,7 % ja oli 607,7 Mmk. Kappalemää- räinen myynti kuitenkin laski 1,1 % ol- len 31,4 miljoonaa kappaletta. Valtaosa ryhmän myynnistä tulee kotimaisista tuotteista, jotka ovat hyvin vaihtelevia. Kappalemääräinen myynnin lasku ta- pahtui juuri kotimaisten tuotteiden ryh- mässä. Positiivisinta kehitys oli erikois-

lehtien kohdalla, niistä myyntiään kas- vattivat muun muassa terveyteen ja kau- neuteen, tietotekniikkaan sekä elektro- niikkaan liittyvät lehdet sekä nuorten lehdet ja musiikkilehdet.

Ulkomaisista lehdistä sekä sano- ma- että aikakauslehdet kasvattivat niin kappale- kuin markkamääräistä myynti- ään. Ulkomaisia sanomalehtiä myytiin 8,4 Mmk:lla, mikä oli 8,8 % edellistä vuotta enemmän. Kappalemääräinen myynti kasvoi 7,5 % ja oli 0,7 miljoonaa kappaletta. Aikakauslehtimynti kasvoi 11,5 % ollen 90,7 Mmk. Ulkomaisia aikakauslehtiä myytiin 3,2 miljoonaa kappaletta, jossa kasvua oli 8,2 %. Posi- tiivisinta kehitys oli harraste- ja erikois- lehdissä.

Toimialakohtaisesti irtonumero- myynti kasvoi voimakkaimmin päivi- täistavarakaupan suurissa yksiköissä ja erityisesti automarketeissa. Kaupan rakennemuutoksesta johtuen näihin yksi- köihin kohdistettiin myös merkittävästi erilaisia toimenpiteitä vuoden aikana. Jo muutaman vuoden jatkunut kehitystyö lehtimyynnin mahdollisuuksien paran- tamiseksi kirjakaupoissa ja huoltamoilla lisäsi niiden lehtimyntiä yleistä kehitys- tä enemmän.

Kaupparyhmittymistä S-ryhmä ja Tradeka kasvattivat aiempien vuosien tapaan eniten myyntiään. Muiden ryh- mittymien myynti kasvoi selvästi hi-

taammin tai säilyi edellisen vuoden ta- solla.

Kaikkiaan lehtien irtonumeroita myyviä pisteitä oli toimintavuonna 8.527, mikä oli lähes sata edellistä vuot- ta enemmän.

Lehtipisteessä panostettiin toi- mintavuoden aikana lehtiesittelyiden parantamiseen eriyttämällä lehtiesitte- lyissä loogisia tuoteryhmiä omiksi esit- telykokonaisuuksiksi ja tuomalla näin lehdille lisää huomioarvoa. Myös myy- mälöiden kassa-alueiden esittelyratkai- suja lisättiin ja parannettiin. Tällä oli vaikutusta varsinkin iltapäivälehtien myyntiin. Suurissa myyntipisteissä ja R- kioskeissa uudistettiin lehtiesittelyjen valaistusta huomioarvon ja havaittavuu- den lisäämiseksi.

Lehtipisteen uuteen teknologi- aan perustuva raportointijärjestelmä valmistui toimintavuoden aikana. Ta- voitteenä on saada koko organisaatio analysoimaan oman vastualueensa tie- toja ja löytämään niistä toimintaansa merkittäviä riippuvuussuhteita, joilla voidaan tehostaa toimintaa ja lisätä myyntiä. R-kioskien kassajärjestelmästä saatavien myyntitietojen jalostaminen ja hyödyntäminen käynnistyi loppuvuon- na. Myös kustantajat aloittivat uusilla välineillä toteutetun raportoinnin hy- väksikäytön, jota tullaan laajentamaan ja monipuolistamaan alkaneena vuonna.

Lehtien irtonumeromyynti 1997

	Myynti kappaleina		Myynti kuluttajahinnoin	
	milj.kpl	keh.-%	milj. mk	keh.-%
Kotimaiset sanomalehdet	97,4	4,1	563,8	3,4
Ulkomaiset sanomalehdet	0,7	7,5	8,4	8,8
Sanomalehdet yhteensä	98,1	4,1	572,2	3,5
Kotimaiset aikakauslehdet	28,2	-2,0	517,0	2,5
Ulkomaiset aikakauslehdet	3,2	8,2	90,7	11,5
Aikakauslehdet yhteensä	31,4	-1,1	607,7	3,7
Kaikki yhteensä	129,5	2,8	1.179,9	3,6

Lehtien irtonumeromyynti toimialoittain 1997

(Kuluttajahinnoin)	Myynti- pisteet	Yhteensä milj. mk	Kehitys %	Toimialan osuus, %
R-kioskit	737	251,7	0,0	21,2
Automarketit	101	115,1	11,1	9,8
Tavaratalot	119	97,4	1,9	8,3
Supermarketit, isot	448	178,4	3,8	15,1
Supermarketit, pienet	338	71,7	1,4	6,1
Valintamyymälät, isot	917	127,6	3,9	10,8
Valintamyymälät, pienet	1.280	85,9	3,7	7,3
Pienmyymälät	170	6,8	-2,1	0,6
Kioskit ja kanttiinit	1.454	88,2	-0,8	7,5
Kirja- ja paperikaupat	146	22,9	12,6	1,9
Kahvilat ja ravintolat	773	20,7	15,0	1,8
Huoltoasemat	1.212	80,2	8,7	6,8
Hotellit, motellit ja matkustajakodit	207	6,3	4,6	0,5
Erikoisliikkeet	592	24,9	4,4	2,1
Sesonkimyymälät	33	2,1	1,8	0,2
Yhteensä	8.527	1.179,9	3,6	100,0



Toimintavuoden aikana määriteltiin ja suunniteltiin lehtilähetemän mekanisointi. Tavoitteena on työpaineen tasaaminen osittain automatisoidun työsuunnittelun avulla sekä keräilyvirheiden vähentäminen. Uusimpaan teknologiaan perustuva järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön kevään 1998 aikana.

Lehtipisteen liikevaihto oli 774,4 Mmk kasvaen edellisestä vuodesta 2,8 %. Liikevoittotasolla lehtipisteen tulos oli 48,2 Mmk, mikä oli 12,7 % edellistä vuotta alhaisempi. Edellisenä vuonna tulokseen sisältyi 3,5 Mmk kertaluonteisia tuottoja. Kone- ja kalustohan- kintoihin painottuneita investointeja oli 5,9 Mmk.

Yksikön palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 206 henkilöä, mikä oli kaksi enemmän kuin vuotta aiemmin. Yksikön johtajana oli DE Markus Mietinen.



SUOMALAINEN KIRJAKAUPPA OY



Suomalainen Kirjakauppa on maamme suurin valtakunnallinen kirjakauppa- ketju. Sen tavoitteena on olla erikois- kirjakauppaketju, jossa yhdistyvät laaja valikoima ja korkea ammattitaito.

Suomen Kustannusyhdistyksen ennakkotietojen mukaan yleisen kirjalli- suuden myynti kasvoi vuonna 1997 vain 0,6 % ja oppikirjojen myynti 2,9 %. Tilastokeskuksen mukaan kirjojen ja toimistotarvikkeiden vähittäiskauppa puolestaan kasvoi hieman enemmän eli 3,6 %. Näiden tilastojen valossa Suoma- laisen Kirjakaupan vähittäismyynti kas- voi selvästi alan yleistä kehitystä parem- min. Ketju kasvatti markkinaosuuttaan. Myynnin voimakkaaseen kasvuun vai- kuttivat erityisesti onnistuneet kampan- jat, helmi- ja lokakuun alennusmyynnit sekä joulumyynti.

Kasvua kirjattiin kaikissa ryhmis- sä, erityisen hyvin kehittyi kuitenkin cd- rom-tuotteiden myynti, joka yli kaksin- kertaistui edellisestä vuodesta. Tällä hetkellä Suomalaisen Kirjakaupan osuus cd-rom-tuotteiden markkinoista Suomessa on noin neljänneksen.

Toimistotarvikkeiden myynnin runsaan 6 %:n kasvu noudatteli alan yleistä kasvua, kun taas kirjallisuuden myynti ylitti merkittävästi yleisen kehi- tyksen. Finlandia-palkinnolla oli selvä vaikutus kaunokirjallisuuden myynnin kasvuun ja ketjun vuoden myydyin kirja oli kilpailun voittanut Antti Tuurin La- keuden kutsu. Vuosikertamyynti säilyi edellisen vuoden tasolla.

Toimintavuoden aikana saatet- tiin lähes loppuun ketjun myymälöiden remonttiohjelma, jonka myötä Suoma- laisen Kirjakaupan kilpailukyky on entis- estään parantunut.

Vuoden aikana perustettiin uusi myymälä Porvooseen sekä ostettiin kirjakauppatoiminnot Kemijärveltä ja Hyvinkäältä. Hyvinkään ostetun myy- mälän toiminta yhdistettiin paikkakun- nalla toimivaan Suomalaiseen Kirja- kauppaan. Lisäksi lopetettiin Munkki- niemen myymälä vuoden lopussa. Tam- mikuussa avattiin Helsingissä multi- mediaan erikoistunut myymälä Dose. Vuoden lopussa ketjuun kuului 50 myy- mälää, mikä oli kaksi enemmän kuin vuotta aiemmin.

Lokakuussa tehdyllä kaupalla Suomalainen Kirjakauppa osti Oy Stockmann Ab:lta kuusi Akateemisen Kirjakaupan myymälää tavoitteenaan jatkaa strategiansa mukaan valtakunnal- lisen kirjakaupaketjun rakentamista. Myymälät Jyväskylässä, Oulussa, Kuo- piossa, Joensuussa, Lappeenrannassa sekä Vaasassa siirtyivät Suomalaisen Kirjakaupan omistukseen tammikuun 1998 alusta.

Suomalaisen Kirjakaupan koko- naisliikevaihto, johon sisältyvät sekä vähittäismyynti että suoramyynti, oli 504,0 Mmk kasvaen 11,7 % edellisestä vuodesta. Liikevoittotasolla Suomalai- sen Kirjakaupan tulos oli 24,7 Mmk, mikä oli 15,4 % edellistä vuotta parem- pi. 9,6 Mmk:n investoinnit olivat myy- mäläketjun uudistamis- ja kehittämis- kustannuksia sekä yrityshankintoja.

Suomalaisen Kirjakaupan palve- luksessa oli vuoden aikana keskimäärin 543 henkilöä, mikä oli 49 henkilöä enemmän kuin vuosi aiemmin. Yhtiön toimitusjohtajana oli ekonomi Raimo Kurri.

Vuonna 1998 Suomalaisessa Kir- jakaupassa panostetaan myymälöiden ja valikoimien edelleen kehittämiseen sekä tietojärjestelmien tehokkaaseen hyö- dyntämiseen. Dose-myymläverkostoa on tarkoitus laajentaa rakentamalla isoimpien Suomalaisen Kirjakaupan myymälöiden yhteyteen oma Dose-yk- sikkö. Kertomusvuonna käynnistyneet suunnitelmat sähköisen kaupankäynnin hyödyntämisestä tullaan toteuttamaan vuoden 1998 aikana.



Tukkutiimi Oy harjoittaa lahja- ja paperitarvaroiden kauppaa valtakunnallisen Tiimari-myymläketjun kautta Suomessa.

Toimintavuosi oli Tukkutiimissä pitkälti sekä aiempina vuosina tehdyn työn hyödyntämistä niin markkinoinnissa kuin ketjumaisessa toimintatavassa että tuotevalikoiman määrätietoista paltuttamista 90-luvun alun perinteiseen Tiimari-valikoimaan. Valikoimamuutos vaikutti odotetusti liikevaihdon lievään laskuun. Valikoimatarkennukset jatkuivat myös alkaneena vuonna.

Koko logistisen ketjun kattava järjestelmä uudistus valmistui toimintavuoden lopulla parantaen tavaravirtojen hallintaa sekä varastossa että myymäläketjussa. Järjestelmän täysimääräinen hyödyntäminen ajoittuu kuitenkin vasta alkaneesta vuodesta eteenpäin.

Tiimari-ketjua kehitettiin hankkimalla entistä parempia liikepaikkoja ja sopivampia myymälähuoneistoja sekä perustamalla uusia myymälöitä. Vuoden lopussa Tiimareita oli 138, mikä oli viisi enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tukkutiimin omassa hoidossa oli 64 myymälää ja yhteistyökauppiaille 74.

Tukkutiimin liikevaihto oli 282,5 Mmk, jossa laskua edellisestä vuodesta oli 2,7 %. Liikevoitto oli 37,8 Mmk, kun se edellisenä vuonna oli 38,6 Mmk. Yhtiön 3,5 Mmk:n investoinnit olivat pääosin myymälähuoneistojen hankinta-, perusparannus- ja kalustoinvestointeja sekä järjestelmäinvestointeja.

Yhtiön palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 467 henkilöä, mikä oli 13 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yhtiön toimitusjohtajana oli Kiia Enqvist.



Tukkutiimi AB harjoittaa Tiimari-kauppaa oman Tiimari-ketjun kautta Ruotsissa.

Ruotsissa jatkettiin voimakkaasti ketjumaisen toimintamallin kehittämistä ja toteuttamista Suomen mallin mukaisesti. Samalla yhtiön resurssit vahvistettiin kasvunvalmiuksien turvaamiseksi. Toimintavuoden aikana ketjua kasvatettiin kolmella uudella myymälällä. Vuoden lopussa Ruotsissa toimi 17 Tiimaria, jotka kaikki ovat yhtiön omassa hoidossa. Aktiivinen liikepaikkojen hankinta jatkuu edelleen Tiimari-ketjun kasvattamiseksi valtakunnalliseksi myös Ruotsissa.

Tukkutiimi AB:n liikevaihto oli 43,4 Mmk (63,9 milj. SEK) kasvaen edellisestä vuodesta 14,4 %. Yhtiön liikevoitto oli 0,6 Mmk negatiivinen. Uusien myymälöiden kalusto- ja laiteinvestoinnit olivat 0,5 Mmk.

Tukkutiimi AB:n palveluksessa oli keskimäärin vuoden aikana 109 henkilöä, mikä oli 18 henkilöä edellistä vuotta enemmän. Yhtiön toimitusjohtajana oli ekonomi Jarkko Kaalikoski.

EUROSTRADA OY

EuroStrada

EuroStradan toiminta jakaantuu kahteen ryhmään: EuroStrada-taukopaikkoihin ja Pizza Hut -ravintoloihin.

Pääteiden varsilla sijaitsevilla taukopaikoissa yhtiö harjoittaa kahvila-, ravintola- ja huoltoasematoimintaa yhteistoiminnassa eri öljy-yhtiöiden kanssa. EuroStrada-taukopaikkoja ovat Aapiskukko Pälkäneellä, Linnatuuli Janakkalassa, Taukutuuli Lahdessa, Tuuliharja Orimattilassa, Tähtihovi Heinolassa, Rajahovi Vaalimaalla, Tupasvilla Keminmaalla sekä Lahnajärvi Suomenselällä. Lisäksi yhtiöön kuuluu huoltoamo Mellunkylässä.

Litramääräinen polttoainemyynti koko maassa kasvoi muutamia prosentteja. EuroStradan taukopaikkojen polttoainemyynti kasvoi alan yleistä kehitystä enemmän eli noin 11 %. Taukopaikkojen kahvila- ja ravintolamyynti kasvoi noin 12 %.

Taukopaikkojen kokonaisliikevaihto kasvoi 12,3 % ja oli 139,1 Mmk.

Joulukuussa allekirjoitetulla sopimuksella EuroStrada osti Pälkäneellä toimivan taukopaikka Aapiskukon liiketoiminnan ja vuokrasi sen kiinteistön jatkaakseen taukopaikkatoimintaa osana EuroStrada-ketjua. Liiketoiminta siirtyi EuroStradan hoitoon 10.12.1997.

Helmikuussa EuroStradalle siirtynyt Pizza Hut -ravintolatoiminta käynnistyi kymmenellä yksiköllä. Vuoden aikana perustettiin yksi uusi ravintola ja aloitettiin suunnitelmat ketjun merkittävästä laajentamisesta lähivuosien aikana.

Henkilökunnan koulutus oli yksi EuroStradan painopistealueita vuonna 1997. Koko taukopaikkojen henkilökunta osallistui edellisenä vuonna aloitetun koulutusohjelman toiseen vaiheeseen ja myös Pizza Hutin organisaatiossa käynnistettiin oma koulutusohjelmansa.

EuroStradan liikevaihto oli 181,6 Mmk kasvaen 46,6 % edellisestä vuodesta. Suurin osa kasvusta johtui helmikuussa EuroStradaan liitetystä Pizza Hut-toiminnasta. Liikevoittotasolla yh-



tiön tulos oli 4,0 Mmk, jossa laskua edellisestä vuodesta oli 19,1 %.

Lähinnä yrityshankintoihin sekä koneisiin ja kalusteisiin kohdistuneet investoinnit olivat yhteensä 29,6 Mmk.

EuroStradan palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 475 henkilöä, mikä oli 220 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yhtiön toimitusjohtajana oli Seppo Soini.

Yhtiön tavoitteena on hakea kasvua lähivuosien aikana sekä maanteillä että kaupungeissa. Hankitun uuden liiketoiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen ohella alkaneena vuonna tullaan perustamaan 5-7 uutta Pizza Hut-yksikköä.



FINN
KINO

Vuonna 1996 luodun perusstrategian mukaisesti Finnkino keskitti liiketoimintansa painopistettä toimintavuoden aikana elokuvien esitystoimintaan. Luopuminen valtaosasta elokuvien levitystoimintaa seuraava yleiseurooppalaista suuntausta, jossa isot filmistudiot hoitavat itse omien elokuviansa jakelun kansallisten yhtiöiden keskittyessä esitystoimintojen kehittämiseen. Esitystoiminnan ohella Finnkino jatkoi videotuotoimintojaan sekä elokuvien tekstitystä tytäryhtiö Interprint Oy:ssä.

Finnkinolla oli Suomessa vuoden lopussa 26 elokuvateatteria yhdeksällä paikkakunnalla. Näissä teattereissa oli yhteensä 73 salia. Teatterien määrä väheni vuoden aikana neljällä ja salien määrä kahdeksalla. Finnkinolla on lisäksi Latviassa tytäryhtiö Baltic Cinema SIA, jolla on kaksi elokuvateatteria Riiasa. Baltic Cinema harjoittaa myös elokuvien levitystoimintaa omalla markkina-alueellaan.

Suomen elokuvasäätiön tilastojen mukaan elokuvien kokonaiskatsojamäärä kasvoi selvästi vuoden aikana 5,5 miljoonasta 5,9 miljoonaan. Finnkinossa kasvu oli hieman yleistä kehitystä alhaisempaa teatterimäärän laskusta johtuen. Esitystoiminnan liikevaihto

kasvoi kuitenkin 5,6 %. Vuoden katsutimmat elokuvat olivat: Bean – Äärimäinen katastrofieleokuva (386.976 katsojaa), MIB – Miehet mustissa (288.902 katsojaa) ja Kadonnut maailma – Jurassic Park (258.983 katsojaa). Suosituin kotimainen elokuva Kummelin kultakuume keräsi 100.051 katsojaa.

Toimintojen uudelleen suuntaamisen ohella yhtiön keskeinen tavoite oli kannattavuuden kohentaminen. Kustannusten tiukan kontrollin ja organisaation täsmentämisen ohella suunnattiin voimavaroja tuntuvasti uusiin kehityshankkeisiin. Kesällä allekirjoitettiin sopimus Helsingin kaupungin kanssa Helsingin Tennispalatsin muuttamisesta elokuva- ja viihdekeskukseksi. Marraskuussa 1998 valmistuvassa Tennispalatsissa tulee toimimaan 14 salin elokuva-teatterikokonaisuus oheispalveluineen sekä kaksi museota. Vastaavanlaiset monisaliteatterisuunnitelmat ovat käynnistyneet myös Porissa ja Tampereella.

Uuden lipunvarausjärjestelmän suunnittelu jatkui ja otettiin osittain koekäyttöön toimintavuoden aikana. Järjestelmä varauskeskukseineen tulee valmistuessaan helpottamaan tuntuvasti elokuvalippujen saatavuutta. Lippujen myynti yrityksille aloitettiin myös internetin kautta. Samoin laajennettiin elokuvalippujen myyntikanavia, muun muassa Suomalaiset Kirjakaupat ja R-kioskit teatteripaikkakunnilla alkoivat myydä Finnkinon sarjalippuja.

Sekä kesällä että jouluna toteutetut lippukampanjat onnistuivat erittäin hyvin.

Edellisenä vuonna aloitettu henkilökunnan laaja koulutusohjelma jatkui. Erityisesti korostettiin kuluttajalähtöistä toimintamallia sekä teatterien palvelutason parantamista.

Finnkinon liikevaihto laski yhtiössä tapahtuneista muutoksista johtuen 5,7 % ja oli 226,0 Mmk. Tappiollisten vuosien jälkeen Finnkino saavutti positiivisen tuloksen, joka oli liikevoittotasolla 7,1 Mmk. Investoinnit olivat 11,2 Mmk. Aloitettujen monisaliteattereiden rakennushankkeiden kustannuksista valtaosa ajoittuu alkaneelle ja tuleville vuosille.

Yhtiön palveluksessa oli keskimäärin toimintavuoden aikana 431 henkilöä, mikä oli 92 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yhtiön toimitusjohtajana oli KTM Timo Mänty.

Finnkinossa on meneillään voimakkaan kehityksen vaihe. Keskittymisen esitystoimintaan kehittämällä samalla niin lipunvarausjärjestelmiä kuin rakentamalla monisaliteattereita Finnkinon tavoitteena on kasvattaa merkittävästi elokuvissa käyntien määrää Suomessa.



KIINTEISTÖYKSIKÖ

Kiinteistöyksikkö tukee kiinteistö- ja osakeomistuksin emoyhtiön ja tytäryhtiöiden liiketoimintaa sekä osallistuu aktiivisesti yhtiön vähittäiskauppaketjujen liikepaikkahankintaan.

Vuonna 1997 vahvistui edelleen kiinteistömarkkinoiden jakaantuminen hyviin ja haluttuihin liikepaikka-alueisiin suurimpien kaupunkien keskusta-alueilla ja toisaalta vähemmän kiinnostaviin, osittain jopa syrjäytyneisiin alueisiin. Huippupaikkojen täytyttyä liiketilojen kysyntä on varovasti alkanut levitä keskustojen reuna-alueille.

Rautakirja-yhtymässä kiinteistö-sijoitustoimintaa harjoitetaan sekä emoyhtiössä että tytäryhtiö P.M.Drockila Oy:ssä. Vuonna 1997 investoitiin 15,4 Mmk etupäässä kiinteistöyhtiöiden osakkeisiin hankkimalla liikehuoneistoja Pizza Hutin ja Suomalaisen Kirjakaupan käyttöön. Investointeihin sisältyi myös Kiinteistö Oy Porin Liisankatu 6:n koko osakekannan hankinta. Yhtiön omistamille tonteille tullaan rakentamaan Finnkino Oy:n ja Porin kaupungin yhteishankkeena mittava elokuva- ja konserttikeskus.

Rautakirja-yhtymän noin 670 Mmk:n kiinteistöomaisuudesta oli yhtiön omassa käytössä runsas 60 %.

Vuoden 1997 aikana kiinteistöyksikön palveluksessa oli keskimäärin seitsemän henkilöä, mikä oli kaksi vähemmän kuin edellisvuonna. Yksikön johtajana ja P.M.Drockila Oy:n toimitusjohtajana toimi ekonomi Jouko Mustonen.

Yhteystietoja

Rautakirja Oyj

Pääkonttori

Koivuvaarankuja 2, 01640 Vantaa
PL 1, 01641 Vantaa
Puh. (09) 85 281, Telefax (09) 853 3281, 852 8511

Toimitusjohtaja Hannu Syrjänen
E-mail: hannu.syrjanen@rautakirja.fi

Hallintojohtaja Matti Salmi
E-mail: matti.salmi@rautakirja.fi

R-kioskit

Toimialajohtaja Erkki Järvinen
E-mail: erkki.jarvinen@r-kioski.fi

Rautakirja Oyj
Koivuvaarankuja 2, 01640 Vantaa
PL 1, 01641 Vantaa
Puh. (09) 85 281, Telefax (09) 852 8353, 852 8500

Omat kioskit
Myyntijohtaja Markku Pelkonen

R-kauppiaskioskit
Myyntijohtaja Olavi Kottonen

Lehtipiste

Toimialajohtaja Markus Miettinen
E-mail: markus.miettinen@lehtipiste.fi

Rautakirja Oyj
Koivuvaarankuja 2, 01640 Vantaa
PL 1, 01641 Vantaa
Puh. (09) 85 281, Telefax (09) 852 8444

Rautakirja Oyj
Etelä-Suomen myyntikonttori
Myyntipäällikkö Jari Karjalainen
Koivuvaarankuja 2
PL 1, 01641 Vantaa
Puh. (09) 85 281
Telefax (09) 852 8000

Rautakirja Oyj
Länsi-Suomen myyntikonttori
Myyntipäällikkö Ossi Toiviainen
Pyhäjärvenkatu 5 B
33200 Tampere
Puh. (03) 217 0500
Telefax (03) 217 0510

Rautakirja Oyj
Itä-Pohjois-Suomen myyntikonttori
Myyntipäällikkö Jukka Piirainen
Isokatu 4
90100 Oulu
Puh. (08) 311 8185
Telefax (08) 311 8505

Tytäryhtiöt

Baltic Cinema SIA
Toimitusjohtaja Atis Amolins
Kr.Barona iela 31
LV 1011 Riga
Latvia
Puh. +371-7-283 990
Telefax +371-7-830 520

Finnkino Oy
Toimitusjohtaja Timo Mänty
Koivuvaarankuja 2
PL 19, 01641 Vantaa
Puh. (09) 131 191
Telefax (09) 1311 9300, 1311 9440

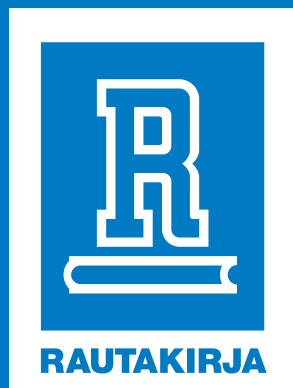
Lehti-Maja Eesti AS
Toimitusjohtaja Kalvar Kase
Katusepapi 4
EE 0014 Tallinn
Estonia
Puh. +372-6-380 222 (R-kioskit)
Puh. +372-6-380 308
(Lehtitukkukauppa)
Telefax +372-6-380 293

EuroStrada Oy
Toimitusjohtaja Seppo Soini
EuroStrada-taukopaikat
Pizza Hut -ravintolat
Koivuvaarankuja 2
PL 27, 01641 Vantaa
Puh. (09) 85 281
Telefax (09) 853 3693

Suomalainen Kirjakauppa Oy
Toimitusjohtaja Raimo Kurri
Koivuvaarankuja 2
PL 2, 01641 Vantaa
Puh. (09) 852 751
Telefax (09) 852 7922

P.M. Drockila Oy
Toimitusjohtaja Jouko Mustonen
Koivuvaarankuja 2
PL 1, 01641 Vantaa
Puh. (09) 85 281
Telefax (09) 852 8511





Pääkonttori
Koivuvaarankuja 2, 01640 Vantaa
Puh. (09) 85 281
Telefax (09) 853 3281, 852 8511